

2023

Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu malborskiego

Powiatowa Stacja Sanitarno -
Epidemiologiczna w Malborku

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

Spis treści

WSTĘP	4
SEKCJA PRZECIWEPIDEMICZNA	5
SEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH	36
SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ	49
SEKCJA HIGIENY PRACY	56
SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	60
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	67
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	77

WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej przedstawia przynajmniej raz w roku ocenę stanu sanitarno – higienicznego i sytuacji epidemiologicznej powiatu malborskiego.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Malborku swym nadzorem obejmuje cały obszar powiatu malborskiego, jak również miasto Malbork oraz ludność zamieszkujejącą na tym terenie. Nadzór sanitarno – epidemiologiczny Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej sprawowany jest wielopłaszczyznowo poprzez sekcje wchodzące w strukturę stacji.

W ocenie stanu bezpieczeństwa przedstawiono informacje o warunkach higieny środowiska, bezpieczeństwa żywności i żywienia i produktów kosmetycznych, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunków higieniczno - sanitarnych obiektów użyteczności publicznej, działalności oświatowo – zdrowotnej oraz promocji zdrowia. Ocenę stanu sanitarnego powiatu malborskiego opracowano w oparciu o dokumentację i materiały zgromadzone w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku w 2023 r.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w powiecie malborskim 3412 kontroli, w tym planowanych, rekontroli, kontroli doraźnych oraz wywiadów epidemiologicznych. Nałożono 75 mandatów karnych na kwotę 17.100 zł. Pobrano łącznie 317 próbek do badań laboratoryjnych. Rozpatrzono 83 sprawy, które dotyczyły m. in. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, uzgodnień dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych. Do Inspekcji wpłynęło 36 wniosków o interwencję, z czego 18 interwencji okazało się bezzasadnych oraz 10 zasadnych. Pozostałych 8 interwencji przekazano zgodnie z kompetencjami do innych organów.

Mam nadzieję, że przedstawiony raport będzie podstawą do podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w powiecie malborskim.

Przedmiotowy raport jak i wiele innych interesujących informacji na temat podejmowanych działań przez Państwową Inspekcję Sanitarną w regionie przedstawione zostały na naszej stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/psse-malbork/> i mediach społecznościowych typu Facebook.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Malborku

Elżbieta Zybko

SEKCJA PRZECIWEPIDEMICZNA

Prowadzony przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku nadzór epidemiologiczny realizowany jest w oparciu o ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.) oraz wytyczne organów nadrzędnych, zapewniając bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu malborskiego. W 2023 r. PPIS w Malborku kontynuował nadzór nad chorobami zakaźnymi m. in. koordynując działania związane z zapobieganiem oraz zwalczaniem chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi, a także prowadził monitoring bieżącej sytuacji epidemiologicznej na terenie powiatu malborskiego, ze szczególnym uwzględnieniem chorób wysoce zakaźnych oraz zagrażających zdrowiu publicznemu. Ponadto prowadzono nadzór nad szczepieniami ochronnymi oraz nad warunkami higieniczno – sanitarnymi w podmiotach wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu malborskiego.

Bieżąca działalność przeciwepidemiczna PPIS w Malborku skoncentrowana była na chorobach występujących ogniskowo. Stanowią one bowiem szczególny problem zdrowotny w kontekście sytuacji epidemiologicznej na terenie kraju, krajów UE oraz państw trzecich.

Miniony rok był dla Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku kontynuacją wzmożonego nadzoru nad zakażeniami wirusem Sars-CoV-2. Działania zapobiegawcze oraz przeciwepidemiczne w zakresie Covid-19 nadal były traktowane priorytetowo. Sekcja Przeciwepidemiczna w 2023 r. realizowała zadania związane z ograniczaniem rozprzestrzeniania się zachorowań SARS-CoV-2/COVID-19, tj. przeprowadzono wywiady epidemiologiczne, raportowano dane.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w dniu 5 maja 2023 r. ogłosiła koniec pandemii COVID-19.

Główny Inspektor Sanitarny w czerwcu 2023 r. złożył wniosek do Ministra Zdrowia o odwołanie stanu zagrożenia epidemicznego ze względu na znaczący spadek liczby zakażeń, hospitalizacji i zgonów spowodowanych zakażeniami wirusem Sars-CoV-2.

Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1118) w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego, z dniem 1 lipca 2023 r. został odwołany stan zagrożenia epidemicznego na obszarze RP w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

W praktyce oznacza to m.in. zniesienie od 1 lipca obowiązku noszenia maseczek ochronnych w placówkach medycznych – przychodniach i szpitalach. Nadal utrzymane zostaną unijne cyfrowe certyfikaty covidowe oraz system Ewidencji Wjazdu do Polski (EWP).

Dla Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku rok 2023 był okresem nowych wyzwań. W 2022 r. po raz pierwszy w UE i na całym świecie zaczęto rejestrować zachorowania na małpią ospę – aktualna nazwa choroby to Mpox. Małpia ospa to znana od lat odzwierzęca choroba wirusowa, zwykle o łagodnym przebiegu, która może przenosić się także z człowieka na człowieka. Mimo, że większość przypadków choroby występuje w Afryce, w ostatnich miesiącach obserwuje się wiele zachorowań na małpią ospę w krajach, w których dotychczas ona nie występowała. Pojawienie się zmian skórnych z towarzyszącą gorączką, osłabieniem oraz powiększeniem węzłów chłonnych powinny wzbudzić niepokój, szczególnie jeśli w poprzedzającym okresie mieliśmy kontakt z osobami z rozpoznaną małpią ospą lub podejrzanymi o to zakażenie. Ze względu na podobieństwo do wirusa ospy prawdziwej, w profilaktyce zakażenia wirusem małpiej ospy można stosować szczepionkę przeciwko ospie prawdziwej. Natomiast, w związku z kryzysem uchodźczym, spowodowanym agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, państwem sąsiadującym z Polską, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku na bieżąco prowadziła monitoring zakażeń, chorób zakaźnych oraz możliwych ognisk epidemicznych występujących wśród uchodźców, przybywających z kraju objętego wojną. W odpowiedzi na te szczególne okoliczności, wprowadzona została wzmożona działalność przeciwepidemiczna w ww. zakresie. Przedstawiciele Sekcji Przeciwepidemicznej sporządzali cotygodniowe raporty sytuacyjne dla NATO, określające wpływ agresji rosyjskiej wobec Ukrainy na odporność sojuszników.

Cytując Światową Organizację Zdrowia, nadzór epidemiologiczny jest definiowany jako ciągle systematyczne działania, obejmujące zbieranie, analizę i interpretację danych związanych ze zdrowiem, które są niezbędne i konieczne do planowania działań zdrowia publicznego. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku prowadzi nadzór według polskiej ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, która definiuje również nadzór indywidualny. Nadzór epidemiologiczny indywidualny przeprowadzany jest w formie obserwacji osoby zakażonej lub podejrzaney o zakażenie bez ograniczenia jej swobody przemieszczania się, poprzez wykonywanie badań sanitarno-epidemiologicznych u tej osoby w celu wykrycia biologicznych czynników chorobotwórczych lub potwierdzenia rozpoznania choroby zakaźnej, a także poprzez zebranie, analizę i interpretację informacji o okolicznościach i skutkach zakażenia.

Wśród celów prowadzenia nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Malborku jest wykrywanie ognisk zachorowań, zakażeń, identyfikację osób narażonych na zachorowania oraz prowadzenie działań prewencyjnych w formie debaty na temat zdrowia, udział w pogadankach podczas wizyt w placówkach oświaty czy przekazywania informacji z zakresu nadzoru epidemiologicznego podczas prowadzonych kontroli w podmiotach leczniczych.

Podsumowując rok 2023 w powiecie malborskim należy zwrócić uwagę na znaczny wzrost zachorowań na gruźlicę, płonicę a także ospę wietrzną. Dane statystyczne przedstawione są w poszczególnych rozdziałach w zakresie występowania wybranych jednostek chorobowych.

1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych.

1.1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w roku 2023 w powiecie malborskim.

W rozdziale przedstawiono sytuację epidemiologiczną powiatu malborskiego w zakresie występowania jednostek chorobowych, ujętych w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.)

Analizę sporządzono na podstawie danych pochodzących z wywiadów epidemiologicznych, przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych, formularzy zgłoszeń zachorowań (podejrzeń zachorowań) na poszczególne jednostki chorobowe, sprawozdań sporządzanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku.

Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej zachorowań na choroby zakaźne odbywa się poprzez prowadzenie rejestrów, sporządzanie analiz przypadków i raportów dotyczących chorób. Rejestry podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych i zgonów z powodu zakażeń lub chorób zakaźnych w 2023 r., prowadzone były na podstawie zgłoszeń przekazywanych do PPIS w Malborku przez lekarzy, podmioty lecznicze i kierowników laboratoriów medycznych, w oparciu o art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.). Zgłoszenia podlegały każdorazowo weryfikacji oraz klasyfikacji wg. obowiązujących w Polsce kryteriów definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Otrzymane dane były podstawą do podjęcia działań przeciwepidemicznych tj., ustalenia źródła zakażenia, analizie mechanizmów oporności mikroorganizmów, monitorowania narastania oporności. Analizowano drogi transmisji w celu ustalenia osób z kontaktu narażonych na zakażenie lub zachorowanie.

2. Szczegółowa sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych i zakażeń.

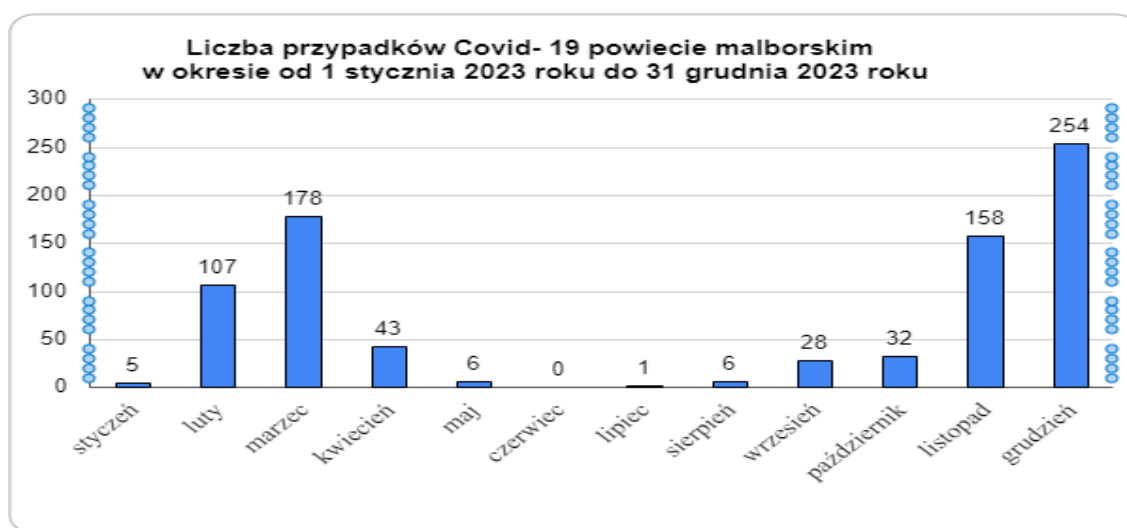
Podobnie jak w roku 2022, czynnikami etiologicznymi odpowiedzialnymi za największą liczbę zachorowań były czynniki wirusowe. Zachorowania oraz podejrzenia zachorowań na grypę do czerwca 2023 r. były przekazywane wg grup wiekowych, a nie indywidualnie, jak pozostałe zachorowania.

Odnotowano 54 podejrzenia/zachorowania na grypę oraz przypadki grypopodobne. Wprowadzona zmiana w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 r., w którym uchylono konieczność sporządzania sprawozdań: MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę” spowodowała zmniejszenie ilości zgłoszeń zachorowań na grypę. Od nowego jesienno-zimowego sezonu infekcyjnego 2023/2024 dotychczasowe meldunki epidemiologiczne zostały zastąpione raportami o ostrych infekcjach układu oddechowego, które są generowane i udostępniane przez Centrum e-Zdrowie, na podstawie sprawozdawanych elektronicznie danych o jednostkowych świadczeniach udzielanych w POZ.

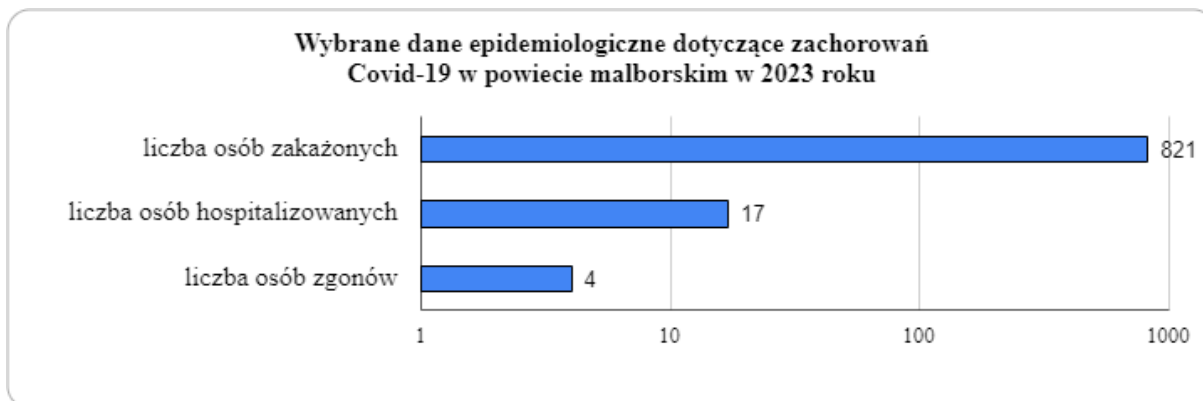
W 2023 r. odnotowano 821 przypadków zakażeń wirusem Sars-CoV-2 oraz 331 zachorowań na ospę wietrzną. W analizowanym okresie do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku wpłynęło 9 zgłoszeń podejrzeń/rozpoznań zgonów z powodu zakażeń i chorób zakaźnych. Przyczyną 4 zgonów było zakażenie wirusem Sars-CoV-2. Stanowiły one 44% zgonów z przyczyn zakaźnych. Wśród pozostałych przyczyn były zakażenia prątkiem gruźlicy (5 zgonów).

2.1 Zakażenia wirusem Sars-CoV-2.

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego zmieniła się sytuacja epidemiologiczna związana z zachorowaniami na COVID-19. W stosunku do roku poprzedniego, zanotowano znaczny spadek liczby zachorowań. Największą liczbę zakażeń Sars-CoV-2 zarejestrowano w okresie wiosennym tj. 178 przypadków w marcu, a także okresie jesienno-zimowym tj. w listopadzie 158 i w grudniu 254 przypadki. W 2023 r. zarejestrowano 4 zgony z powodu Covid-19, w tym 2 mężczyzn w wieku > 60 r. ż. oraz 2 kobiety w wieku > 60 r. ż. W roku 2022 odnotowano 37 zgonów, a w 2021 r. zarejestrowano 96 zgonów. Osoby te nie były zaszczepione

Wykres 1. Liczba przypadków Covid-19 w powiecie malborskim w 2023 roku, w rozbiciu na poszczególne miesiące.

Wykres 2. Liczba zakażeń wirusem Sars-CoV-2, liczba hospitalizacji, liczba zgonów w powiecie malborskim w 2023 roku.

Nowelizacja przepisów prawa w zakresie COVID-19 dostosowana i wdrażana jest na podstawie aktualnej sytuacji epidemiologicznej w kraju oraz wg wytycznych i analiz Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w zakresie zagrożenia dla zdrowia publicznego. Wirus Sars-CoV-2 podlega ciągłym mutacjom, zmieniających jego właściwości, w tym potencjału do powodowania ciężkich postaci klinicznych choroby COVID-19.

Dane osób zakażonych koronawirusem przekazywane są do Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej przez zintegrowanie dostępu dla laboratoriów wykonujących badania i lekarzy w podmiotach leczniczych.

Analiza zachorowań pokazuje, że najcięższy przebieg choroby obserwuje się u osób niezaszczepionych i osób starszych, z rozpoznanymi wcześniej chorobami przewlekłymi (przede wszystkim układu sercowo-naczyniowego, zaburzeniami neurologicznymi lub cukrzycą) lub zaburzeniami odporności. Wirus szerzy się drogą kropelkową i wnika do naszego organizmu poprzez drogi oddechowe. Do podstawowych metod zapobiegania zakażeniom Sars-CoV-2 zalicza się noszenie maseczek ochronnych, trzymanie dystansu społecznego, częste i dokładne mycie rąk, dezynfekcja dłoni oraz unikanie dotykania twarzy nieumytymi dłońmi. Jednak najskuteczniejszą metodą uniknięcia zachorowania na Covid-19 są szczepienia. Obecnie prowadzone są szczepienia przypominające. Jako dawkę przypominającą stosuje się szczepionkę zaktualizowaną do aktualnie dominującego podwariantu XBB.1.5 t. j. szczepionką białkową Nuvaxovid (Novavax).

Objawy COVID-19 są zbliżone do innych infekcji układu oddechowego i postawienie diagnozy wymaga wykonania badań laboratoryjnych. W 2023 r. u zakażonych pacjentów zaobserwowano: gorączkę, ból głowy, katar, zaczerwienienie oczu, zmęczenie. Rzadziej występowały: biegunka, zapalenie spojówek, ból głowy, utrata węchu lub smaku.

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

Nadal liczne przypadki choroby przebiegają w sposób bezobjawowy lub skąpoobjawowy z niewielką manifestacją kliniczną, która przypomina typowe przeziębienie. Obecnie szczepienia ochronne nadal stanowią skuteczny i podstawowy sposób walki z pandemią COVID-19.

Od początku pandemii do 23.11.2020 roku PPIS w Malborku odnotował 1742 osoby z pozytywnym wynikiem Sars-CoV-2, 1713 ozdowieńców, 27 osób poddanych hospitalizacji, 33 ogniska oraz 21 zgonów.

Od 24.11.2020 roku zmienił się sposób raportowania danych związanych z pandemią z uwagi na przejście tych obowiązków przez Ministerstwo Zdrowia.

W 2021 roku w powiecie malborskim potwierdzono zakażenie wirusem Sars-CoV-2 u 5132 osób. Zapadalność była wyższa niż w roku 2020 roku. Najwięcej zachorowań zanotowano w okresie wiosennym w 2021 roku podczas tzw. fali IV oraz okresie jesiennym w miesiącach listopad - grudzień podczas tzw. fali V.

W 2022 r. w powiecie malborskim zarejestrowano ponad 3744 przypadków zakażeń Sars-CoV-2 i była to liczba o 1388 przypadków niższa w porównaniu z rokiem 2021.

W 2023 r. odnotowano w powiecie malborskim 821 przypadków zakażeń Sars-CoV-2 czyli o 2925 mniej niż w 2022 r.

5 stycznia 2023 roku, Minister Zdrowia wydał rozporządzenie, dzięki któremu tzw. testy combo, czyli testy trzy w jednym, stały się świadczeniami gwarantowanymi w Podstawowej Opiece Zdrowotnej. Oznacza to, że są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Rozporządzenie umożliwia wykonanie u lekarza POZ lub w szpitalach testu, który zidentyfikuje, z którym wirusem mamy do czynienia, czy jest to wirus grypy typu A lub B, koronawirus, czy wirus RSV. Dodatkowo zakażenia wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV) zostały objęte przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 lutego 2023 r. w sprawie zakażeń wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV), na podstawie art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.). Istnieje możliwość zakupu pełnopłatnej szczepionki przeciw syncytialnemu wirusowi oddechowemu (RSV), która zalecana jest u osób w wieku 60 lat i starszym.

Na terenie powiatu malborskiego w 2023 r. zarejestrowano 1 ognisko epidemiczne (4 przypadki) w placówce szkolnej (SOSW w Malborku) o etiologii Sars-CoV-2 (w roku 2022 zgłoszono 11, a w roku 2021 było zgłoszonych 25).

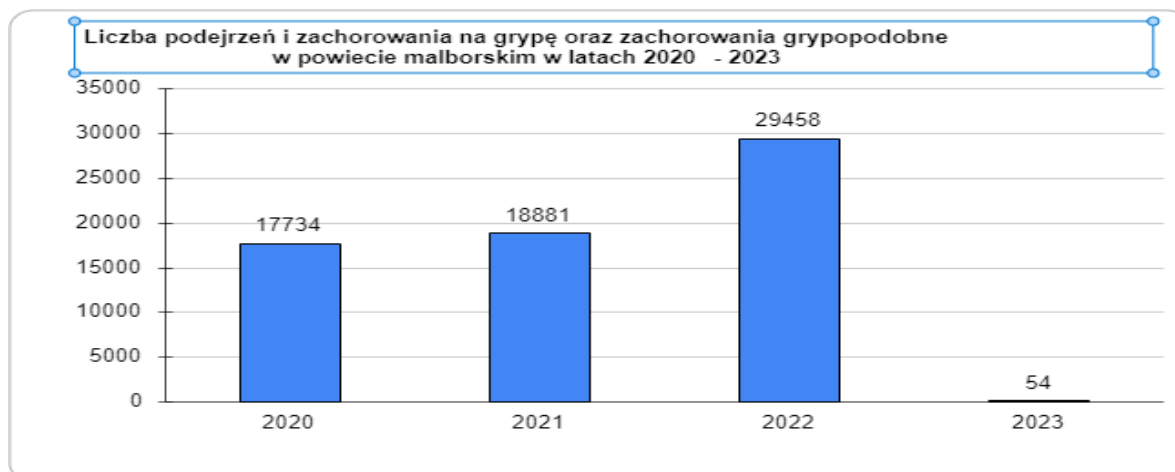
2.2 Zachorowania na grypę i wirusy grypopodobne.

W 2023 r. całkowita liczba zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne wyniosła 54 przypadki. Hospitalizowano 3 osoby (w roku 2022 – 45 osób, a w 2021 r. - 17 osób) z powodu objawów ze strony układu oddechowego oraz wysokich parametrów stanu zapalnego. Nie zarejestrowano zgonów z powodu grypy.

W 2022 roku odnotowano 19068 zachorowań na terenie powiatu malborskiego, zgodnie z danymi ze sprawozdań MZ-55. Liczba ta była wyższa o 6375 w stosunku do 2021 roku (w 2020 r. 11361 osoby).

Grypa jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego, którą mogą powodować 3 typy wirusa grypy - A, B, C. Za epidemiczny wzrost zachorowań na grypę odpowiadają głównie wirusy grypy typu A i B, natomiast wirusy grypy typu C wywołują zachorowania sporadycznie, zwykle o łagodnym przebiegu. Powikłania grypy, głównie ze strony układu oddechowego i układu krążenia, mogą prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ze zgonem włącznie. Informacje o liczbie zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne zbierane były w postaci sprawozdań MZ-55 przesyłanych przez lekarzy do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Malborku. Epidemiologiczna definicja grypy, podana w ww. formularzu, pozwalała na wykazanie wszystkich ostrych infekcji układu oddechowego, niezależnie od etiologii, jako przypadki grypy lub zachorowań grypopodobnych, dlatego wykazywane dane liczbowe były wysokie.

W roku 2023 zarejestrowano 19 zachorowań w związku z zakażeniem wirusem RSV – syncytialnym wirusem oddechowym, w tym 10 dzieci do lat 2. Leczenia szpitalnego wymagało 16 osób, w tym 8 dzieci do lat 2.

Wykres 3. Zachorowania na grypę i przypadki grypopodobne w powiecie malborskim w latach 2020 – 2023.

Warto pamiętać, że szczepienie przeciwko grypie to najbardziej skuteczny sposób zapobiegania

infekcjom oraz powikłaniom spowodowanym przez wirus grypy. Skład szczepionki opracowany na dany sezon grypowy jest zawsze zgodny z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz zaleceniami Unii Europejskiej. Profilaktyka czynna jest szczególnie konieczna dla osób o wysokim ryzyku wystąpienia poważnych powikłań pogrypowych, a także ludzi z otoczenia osób z grupy wysokiego ryzyka i ich opiekunów. Zgodnie z wytycznymi Światowej organizacji Zdrowia (WHO), szczepienia przeciwko grypie sezonowej zalecane są szczególnie dla kobiet w ciąży, a także dla dzieci w wieku od 6 miesięcy do 5 lat, osób starszych, osób przewlekle chorych oraz pracowników ochrony zdrowia. Szczepionki dostępne są w ramach refundacji bezpłatnie dzieciom > 6 m. ż. do ukończenia 18 lat, osobom w wieku 65+, kobietom w ciąży. Refundacja 50 % przysługuje dorosłym w wieku 18 – 64 lat.

2.3 Gruźlica.

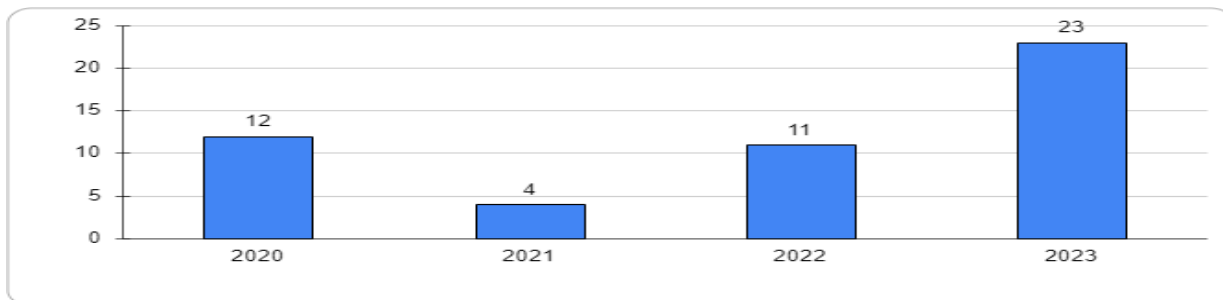
Od XIX wieku gruźlica nabrała charakteru epidemicznego i szerzyła się głównie wśród ubogich warstw społecznych. Obecnie, pomimo dostępności leków przeciwprątkowych stosowanych w terapii chorych, sytuacja epidemiologiczna tej choroby w powiecie malborskim nie należy do korzystnych. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku w 2023 r. zarejestrowała łącznie 23 przypadki nowych zachorowań na gruźlicę układu oddechowego, potwierdzone bakteriologicznie i histologicznie (A15), w tym 19 mężczyzn w wieku 38-72 lat oraz 4 kobiet w wieku 42-72 lat. Odnotowano 9 zachorowań w ośrodkach dla osób bezdomnych. Organ objął czynnym nadzorem epidemiologicznym w/w ośrodki. Osoby mające styczność z osobami chorymi, niezwłocznie zgłoszono do Poradni Chorób Płuc i Gruźlicy w Malborku w celu objęcia ścisłym nadzorem lekarskim. W 2023 roku odnotowano 1 przypadek zachorowania typu MDR-TB (multidrug-resistant tuberculosis), gruźlicy odpornej na skuteczne leki przeciwprątkowe tj. izoniazyd i rifampicynę u uchodźcy z Ukrainy.

Na skutek zakażenia prątkiem gruźlicy aż 100 % chorych (23 pacjentów) wymagało leczenia w warunkach szpitalnych. Należy podkreślić, że w Polsce osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie, podlegają obowiązkowej hospitalizacji.

Gruźlica od wielu lat stanowi główną przyczynę zgonów z powodu choroby zakaźnej. Choroba atakuje głównie układ oddechowy, jednak może też dotyczyć innych narządów. W 2023 r. z powodu gruźlicy układu oddechowego w powiecie malborskim zmarło 5 osób obciążonych dodatkowymi chorobami w tym 4 mężczyzn i 1 kobieta w wieku > 60 lat. Zachorowania w tej grupie wiekowej są najprawdopodobniej zdiagnozowaniem zakażenia, do którego doszło w przeszłości, a nie są wynikiem świeżej transmisji choroby.

Dla porównania w 2022 r. zarejestrowano 11 przypadków gruźlicy płucnej, potwierdzonej laboratoryjnie u 6 kobiet i 5 mężczyzn, w tym 10 zachorowań nowych i 1 wznowa. Przedział wiekowy chorych to wiek > 55 lat. Natomiast w 2021 r. zarejestrowano 4 przypadki gruźlicy płucnej u osób

dorosłych, w 2020 r. – 12 osób. Znaczący spadek w 2021 r. w stosunku do roku 2022 należałoby tłumaczyć sytuacją związaną z epidemią Covid-19 i utrudnionym dostępem do diagnostyki.

Wykres 4. Zachorowania na gruźlicę w powiecie malborskim w latach 2020 – 2023.

Zgłoszenia zachorowań na gruźlicę i dodatnie wyniki badań laboratoryjnych są rejestrowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku i przekazywane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdańsku do Zakładu Epidemiologii i Organizacji Walki z Gruźlicą w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, gdzie zgodnie z decyzją Głównego Inspektora Sanitarnego prowadzony jest krajowy rejestr zachorowań na gruźlicę.

Dodatkowo rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie programu pilotażowego leczenia gruźlicy wielolekoopornej w warunkach ambulatoryjnych z dnia 28 września 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2027 ze zm.) wprowadza program pilotażowy, którego celem jest model leczenia MDR-TB - gruźlicy odpornej na skuteczne leki przeciwprątkowe tj. izoniazyd i ryfampicynę w warunkach ambulatoryjnych oraz ponadnarodowa harmonizacja leczenia MDR-TB i wdrożenie standardów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w okresie wyzwań epidemiologicznych. Powyższe ma na celu rozwiązanie problemu ciągłości terapii obywatelom Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium ich państwa, leczonych z powodu MDR-TB, a także przetestowanie telemonitoringu nad osobami z MDR-TB i ograniczenie hospitalizacji osób z MDR-TB na rzecz leczenia prowadzonego w trybie ambulatoryjnym.

2.4 Choroby zakaźne typowe dla wieku dziecięcego.

Krztusiec oraz płonica (szkarlatyna) są chorobami zakaźnymi o podłożu bakteryjnym, natomiast czynnik etiologiczny ospy wietrznej, odry, różyczki czy świnki ma charakter wirusowy. Zachorowania na powyższe jednostki chorobowe zdarzają się głównie u dzieci, jednakże mogą sporadycznie wystąpić również w starszych grupach wiekowych.

Sytuację epidemiologiczną zachorowań na choroby zakaźne wieku dziecięcego należy w roku 2023 uznać za korzystną, z wyjątkiem stale utrzymującego się wysokiego poziomu zachorowań na ospę wietrzną oraz płonicę. Warto podkreślić, że w Polsce ospa wietrzna nie została objęta obowiązkowymi

szczepieniami ochronnymi. Natomiast przeciwko płonicy brak jest dostępnego preparatu szczepionkowego.

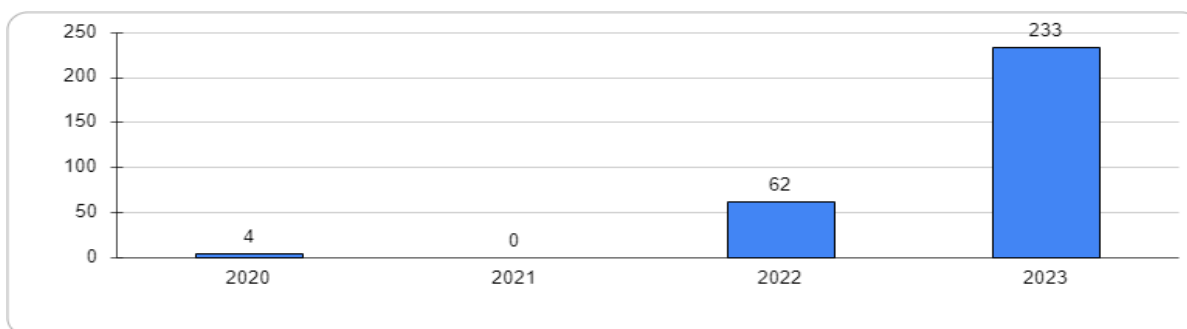
2.4.1 Krztusiec.

W 2023 r. w powiecie malborskim zarejestrowano 3 przypadki zachorowania na krztusiec u dzieci w przedziale wiekowym 1 – 3 r. ż., potwierdzone laboratoryjnie. 2 dzieci wymagała hospitalizacji. Zarejestrowane przypadki były w trakcie rozpoczętych cykli szczepień. W 2022 r. odnotowano 1 przypadek u niezaszczepionej 44 letniej kobiety, a w 2021 roku zarejestrowano 5 przypadków krztuśca u dzieci, w tym dwójki dzieci do 1 r.ż., które nie były zaszczepione.

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego, powszechnie znany jako koklusz, przebiegający z typowym napadowym, szczekającym kaszlem i brakiem tchu. Czynnikiem etiologicznym zakażenia są pałeczki *Bordetella pertusis*. Przebyte krztuśca pozostawia długotrwałą odporność organizmu, ale powtórne zachorowanie jest możliwe. Przed wprowadzeniem masowych szczepień przeciw krztuścowi w 1960 roku, corocznie w Polsce odnotowywano kilkadziesiąt tysięcy zachorowań. Krztusiec był częstą przyczyną zgonów u dzieci poniżej 1 r. ż. Po wprowadzeniu szczepień na szeroką skalę szczepionką DTP liczba zachorowań na krztusiec w ciągu kolejnych lat zmniejszyła się prawie 100-krotnie. W latach 80-tych odnotowywano poniżej 500 przypadków krztuśca rocznie. Od połowy lat 90-tych obserwowano wzrost zachorowań na tę chorobę. Następnie od 2005 roku zaobserwowano poprawę sytuacji epidemiologicznej krztuśca związaną z wprowadzeniem w 2003 roku dawki przypominającej szczepionki u dzieci w 10 roku życia, obecnie w 6 r. ż., a od roku 2016 do kalendarza szczepień wprowadzono dodatkową przypominającą dawkę szczepionki dla 14 latków.

2.4.2 Płonica (szkarlatyna).

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego zarejestrowano 233 przypadki płonicy w przedziale wiekowym 1-16 lat (w 2022 r. odnotowano 62 przypadki, w 2021 r. nie zarejestrowano zachorowań, natomiast w 2020 r. zarejestrowano 4 przypadki, w 2019 r. - 4, a w roku 2018 – 19 przypadków).

Wykres 5. Zachorowania na płonicę w powiecie malborskim w latach 2020 – 2023.

W 2023 r. zarejestrowano wzrost liczby zachorowań na płonicę. Warto podkreślić, że w przypadku płonicy nie jest możliwe nabycie odporności dzięki zaszczepieniu. U noworodków istnieje natomiast odporność bierna, która ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. Odporność czynną nabywa się wraz z wiekiem, poprzez częste ekspozycje na zakażenie. Powtórne zakażenia zdarzają się niezwykle rzadko.

Płonica jest bakteryjną chorobą spowodowaną zakażeniem paciorkowcami z gatunku *Streptococcus pyogenes*, posiadającymi silnie immunogenne białko M i wytwarzającymi toksyny erytrogenne. Do zachorowań najczęściej dochodzi w dużych skupiskach dzieci, w zakładach opiekuńczych (żłobkach) oraz placówkach opiekuńczo-oświatowych (przedszkola, szkoły), przebiegającą z zapaleniem migdałków i gardła. Źródłem zakażenia jest chory na anginę lub płonicę. Zarazić się można drogą kropelkową, a także przez przedmioty lub pokarmy zakażone przez chorego. Ryzyko zachorowania po kontakcie domowym osoby wrażliwej z chorym, ocenia się na 25%. Zachorowania zdarzają się częściej w miesiącach jesiennych i zimowych. Choroba wylega się krótko – od 12 godzin do 4 dni.

Nie ma szczepionki chroniącej przed zachorowaniem na szkarlatynę. Jedynym sposobem zapobiegania jest unikanie kontaktu z osobami chorymi. Chorzy powinni być izolowani przez 24 godziny od rozpoczęcia leczenia właściwym antybiotykiem.

2.4.3 Świnka (nagminne zapalenie przyusznic).

W 2023 r. zarejestrowano 1 zachorowanie na świnkę u dziecka hospitalizowanego, w wieku 9 lat, w rozpoczętym cyklu szczepienia. Natomiast w 2022 r. nie zarejestrowano zachorowania na świnkę, a w 2021 r. w powiecie malborskim zanotowano 2 przypadki zachorowania u dzieci w wieku 7 i 13 lat.

Świnka jest ogólnoustrojową chorobą zakaźną, wywołaną wirusem świnki (paramyksowirus), której najbardziej charakterystycznym przebiegiem jest wystąpienie obrzęku ślinianek przyusznych. Choroba może powodować powikłania np. zapalenia jąder u mężczyzn, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, zaburzenia ośrodkowego układu nerwowego. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Okres wylegania choroby wynosi 14–24 dni (przeciętnie 17 dni). Zakaźność występuje już przed obrzękiem ślinianek przyusznych (przyusznic) i do 2 tygodni od początku choroby. W Polsce występuje coraz rzadziej ze względu na wprowadzone powszechne szczepienia dzieci wg PSO w 2 r. ż. i 6 r. ż. życia dzieci otrzymują trójskładnikową szczepionkę przeciwko odrze, śwince i różyczce. W populacji nieszczepionej zachorowania występują głównie w wieku przedszkolnym i szkolnym. Bardzo rzadko możliwe są zachorowania u osób zaszczepionych.

2.4.4 Ospa wietrzna.

W 2023 r. w powiecie malborskim zarejestrowano 331 przypadków zachorowania na ospę wietrzną (w tym 3 osoby z rozpoczętym cyklem szczepienia). Najwięcej, bo 319 zachorowań odnotowano w grupie wiekowej 1-17 lat, 12 zachorowań w wieku 22-45 lat oraz zarejestrowano 1 hospitalizację u dziecka. Natomiast w 2022 r. odnotowano 170 przypadków, a w 2021 r. zarejestrowano 139 przypadków zachorowań w grupie wiekowej od 1 r. ż. do 8 lat u nieszczepionych dzieci. Zachorowania na ospę wietrzną utrzymują się od lat na wysokim poziomie. Wynika to z faktu, iż wrażliwość na zachorowanie jest powszechna.

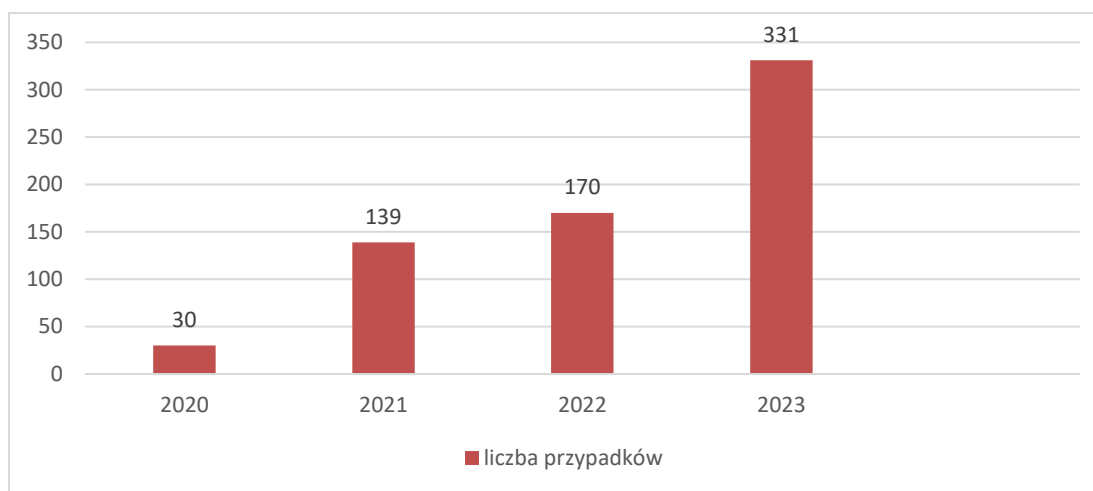
Ospa wietrzna atakuje głównie dzieci, jednak sporadycznie może także występować u osób dorosłych z osłabioną odpornością.

Warto wspomnieć, że na krajowym rynku dostępna jest szczepionka przeciwko ospie wietrznej, o ponad 95 % skuteczności, która zabezpiecza przed objawami i powikłaniami choroby na całe życie. W 2023 roku w ramach szczepień zalecanych przeciwko ospie wietrznej z PSSE w Malborku wydano 293 dawki szczepionki.

Czynnikiem etiologicznym ospy wietrznej jest wirus VZV (*varicella – zoster virus*), należący do rodziny Herpesviridae. Po przechorowaniu ospy wietrznej wirus przyjmuje postać latentną w zwojach nerwów rdzeniowych i czaszkowych, a w momencie osłabionej odporności organizmu może powodować rozwój półpaśca. Choroba zakaźna wywołana pierwotnym zakażeniem wirusem ospy wietrznej i półpaśca (VZV). Choroba najczęściej pojawia się w wieku dziecięcym. Głównym objawem jest występowanie charakterystycznej wysypki pojawiającej się po parodniowym okresie niecharakterystycznych objawów prodromalnych. W warunkach obniżonej odporności organizmu może dojść do reaktywacji zakażenia pierwotnego, rozwoju półpaśca.

W Polsce szczepienie przeciwko ospie wietrznej jest dostępne od 10 r. ż., a od 7 lat szczepienia są obowiązkowe dla dzieci z grup wysokiego ryzyka zachorowania oraz dla osób z ich otoczenia. Ilość osób zaszczepionych przeciwko ospie, a tym samym uodpornionych czynnie ciągle stanowi znikomy procent populacji (co może być związane z wysoką ceną szczepionki).

Na rynku krajowym dostępna jest szczepionka wskazana do profilaktyki półpaśca oraz neuralgii półpaścowej u osób w wieku 50 lat i starszych oraz dorosłych o zwiększonym ryzyku zachorowania na półpaśiec. Została opracowana w celu zapobiegania półpaścowi u osób, które miały kontakt z wirusem wywołującym ospę wietrzną. Szczepienie przeciw półpaścowi jest skuteczne w zapobieganiu zachorowaniom na półpaśiec (do 10 lat od szczepienia), jest dobrze tolerowane i wiąże się z niewielkim ryzykiem niepożądanych odczynów, głównie w miejscu wstrzyknięcia. Szczepienie zapewnia długotrwałą ochronę przed półpaścem.

Wykres 6. Zachorowania na ospę wietrzną w powiecie malborskim w latach 2020 – 2023.

2.4.5 Program eliminacji odry i różyczki.

W 2023 r. w powiecie malborskim zarejestrowano 2 przypadki różyczki u 2 dziewczynek niezaszczepionych w wieku 5 lat.

W 2023 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku uczestniczyła w programie eliminacji odry/różyczki w Regionie Europejskim we współpracy z Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego PZH – Państwowym Instytutem Badawczym. W ostatnich latach można zaobserwować znaczącą poprawę sytuacji epidemiologicznej odry i różyczki. Warto przypomnieć, że przed wprowadzeniem obowiązkowych szczepień ochronnych w Polsce w 1975 r. liczba rejestrowanych przypadków na odrę w latach epidemicznych wynosiła nawet 200 tys.

Różyczka jest chorobą wirusową. Wirus z rodziny *Togaviridae* przenosi się z człowieka na człowieka drogą kropelkową lub przez kontakt z przedmiotami zanieczyszczonymi wydzieliną z gardła, krwią, moczem, kałem. Różyczka jest charakterystyczną chorobą wieku dziecięcego i wówczas przebiega stosunkowo łagodnie. Jednak w przypadku, gdy do zakażenia dojdzie u kobiet w ciąży, może to doprowadzić do poważnych zaburzeń w rozwoju płodu. Człowiek chory jest zakaźny dla innych osób w okresie 7 dni przed pojawieniem się wysypki, do 5-8 dni po jej ustąpieniu.

Najgroźniejsze konsekwencje różyczka powoduje, gdy dojdzie do zakażenia nieuodpornionej kobiety w pierwszych 3 miesiącach ciąży. Wirus może atakować wszystkie narządy rozwijającego się płodu, powodując jego śmierć lub ciężkie zaburzenia rozwoju (zespół różyczki wrodzonej). Niemowlęta zakażone wirusem różyczki podczas ciąży, mogą być zakaźne przez rok lub nawet dłużej.

Różyczka jest chorobą, której można skutecznie zapobiegać poprzez szczepienia. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (PSO), szczepienia na różyczkę wykonuje się

planowo szczepionką MMR (szczepionka skojarzona przeciw odrze, śwince i różyczce) u dzieci w 13–15 m. ż. oraz w 6 r. ż. (w PSO na 2019 r. dokonano przesunięcia z 10 r. ż. na 6. r.ż.) i są one obowiązkowe dla dzieci i młodzieży, które nie ukończyły 19 roku życia.

2.5 Poliomyelitis.

Zgodnie z programem WHO eradykacji poliomyelitis, kontynuowano czynny nadzór nad podmiotami leczniczymi, mający na celu zwiększanie zgłaszalności oraz wirusologicznej weryfikacji ostrych porażień wiotkich, w związku z utrzymującą się możliwością przywlekania wirusa polio z regionów endemicznego występowania dzikich szczepów, m. in. przypadkami polio, które wystąpiły w Ukrainie. W 2023 r. nie zarejestrowano przypadku ostrego porażenia wiotkiego (OPW) u dzieci i młodzieży poniżej 15 roku życia.

2.6 Choroby przenoszone drogą pokarmową.

W powiecie malborskim w 2023 r. nie zarejestrowano ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową (w 2022 roku zarejestrowano 2 ogniska bez ustalenia etiologii).

Zatrucia i zakażenia pokarmowe, czyli ostre schorzenia żołądkowo-jelitowe, mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne - bakterie, wirusy, pasożyty, toksyny roślinne i zwierzęce. Zakażenia szerzą się drogą pokarmową, a przyczyną zachorowań jest najczęściej spożycie skażonej żywności. Surowce spożywcze mogą być skażone pierwotnie lub wtórnie (przez osoby chore, nosiciele biorących udział w produkcji, transporcie, magazynowaniu, dystrybucji i przygotowaniu żywności). Patogeny mogą ulec namnożeniu w wyniku niewłaściwego przechowywania produktów spożywczych.

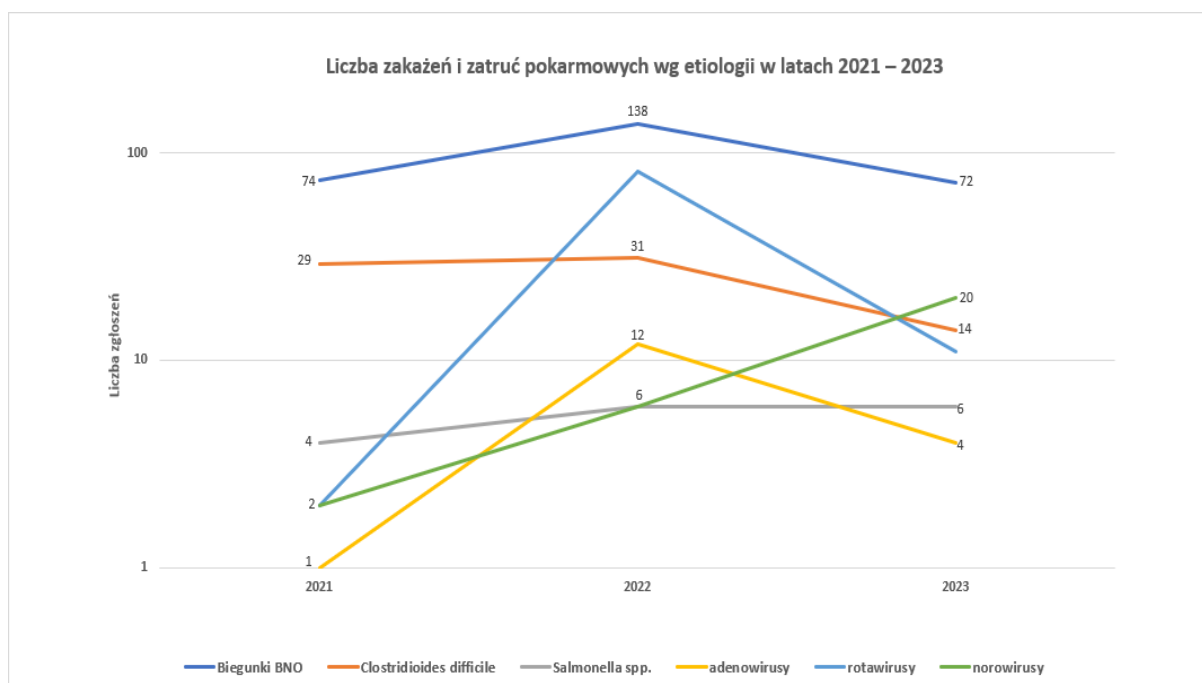
W 2023 r. zarejestrowano 8 zakażeń wywołanych salmonellozą, 4 osoby hospitalizowano w przedziale wiekowym od 1, 12, 15, 52 lata. W 2022 r. zarejestrowano 6 przypadków zachorowań na salmonellozę (w 2021 r. 4 przypadki), hospitalizowano 5 osób (5 dzieci).

W 2023 r. zarejestrowano 14 przypadków (w 2022 r. - 31, w 2021 r. - 29 przypadków) zakażeń *Clostridioides difficile* w większości u osób w wieku od 3 do 86 lat. Hospitalizowano 12 osób w przedziale wiekowym 21 – 86 lat. Z powodu zakażenia *C. difficile* nie odnotowano zgonów.

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego zarejestrowano zachorowania na inne zakażenia jelitowe:

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

- 72 zachorowania na biegunki i nieżyty żołądkowo-jelitowe, wymagało hospitalizacji 35 osób, w przedziale wiekowym od 1 do lat 16, (w 2022 r. 138, w 2021 r. zgłoszono 74 przypadki),
- odnotowano 11 przypadków wirusowego zakażenia jelitowego wywołanego przez rotawirus, w tym 11 hospitalizacji u dzieci do lat 3. W 2022 r. 81 przypadków, w porównaniu do 2021 r. wzrost o 79 przypadków (w 2021 r. odnotowano 2 przypadki),
- 20 przypadków norowirusa, w tym 20 hospitalizacji u dzieci w wieku do lat 3, w 2022 r. zanotowano 6 przypadków norowirusa, hospitalizacji 6 u dzieci do lat 3 (w 2021 r. zarejestrowano 2),
- 4 przypadki zachorowania na adenowirusa, w tym hospitalizacji 4 u dzieci w wieku do lat 3, w 2022 r. odnotowano 12 przypadków adenowirusa, w tym hospitalizacji 10 u dzieci do lat 3, (w 2021 r. 1 przypadek).

Wykres 7. Liczba zakażeń wg etiologii w latach 2021 – 2023.

2.7 Borelioza (krętkowica kleszczowa, choroba z Lyme).

W 2023 r. odnotowano 21 przypadków zachorowań na boreliozę skórą, w tym 1 hospitalizację u mężczyzny w wieku 66 lat oraz 1 zachorowanie na neuroboreliozę (osoba w wieku 16 lat podlegała hospitalizacji). W 2022 r. w powiecie malborskim zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na boreliozę skórą u kobiet w przedziale wiekowym od 15 do 81 lat, natomiast w 2021 r. odnotowano 8 przypadków zachorowań.

Krętkowica kleszczowa znana jako borelioza, to choroba wywoływana przez zakażenie krętkami

z gatunku *Borrelia burgdorferi*. Krętki są przenoszone przez kleszcze, dlatego nowe zachorowania odpowiadają cyklowi życia i aktywności tych pajęczaków. Borelioza to najczęściej występująca choroba odkleszczowa. Im dłużej kleszcz jest wbity w skórę żywiciela, tym wyższe ryzyko zachorowania. Zakażenie człowieka lub zwierzęcia następuje wskutek wydzielania śliny oraz zawartości jelita środkowego kleszcza do rany ofiary. Do 48 godzin od momentu wbicia się kleszcza w skórę ryzyko zakażenia jest niewielkie, jednak po upływie 72 godzin już gwałtownie wzrasta. Choroba odpowiednio wcześnie wykryta jest całkowicie uleczalna. Stosuje się terapię antybiotykową. Jednak im później zostanie ona zdiagnozowana, tym wyższe zagrożenie dla życia osoby zakażonej.

Dostępne są szczepionki przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu. Aby skutecznie ochronić się przed zakażeniem konieczne jest przyjęcie 3 dawek szczepienia pierwotnego oraz dawek przypominających co 3-5 lat. Zaszczepienie zimą lub wczesną wiosną zapewnia ochronę już od początku aktywności kleszczy (od kwietnia do października). Szczepionki zalecane są w określonych grupach zawodowych oraz osobom przebywającym na obszarach endemicznych. Szczepionki przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu cechuje wysoka skuteczność – na 100 szczepionych powyżej 95 osób wytwarza przeciwciała ochronne zabezpieczające przed powikłaniami.

2.8 Inwazyjna choroba meningokokowa.

W 2023 r. w powiecie malborskim nie zarejestrowano przypadku inwazyjnej choroby meningokokowej IChM, natomiast w 2022 r. odnotowano 1 zachorowanie na posocnicę wywołaną zakażeniem *Neisseria meningitidis* grupy B u osoby > 60 roku. Zarejestrowano w 2022 roku 1 zgon spowodowany inwazyjną chorobą meningokokową.

Neisseria meningitidis, meningokok, dwoinka zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych jest chorobotwórczym drobnoustrojem, wywołującym ciężkie zakażenia inwazyjne takie jak zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i sepsę (posocnicę), określane łącznie jako inwazyjna choroba meningokokowa (IChM). Bakteria ta wzbudza duży niepokój, ponieważ zakażenia mogą występować nie tylko w postaci zachorowań sporadycznych ale również epidemicznych. Ze względu na różnice antygenowe szczepy *N. meningitidis* podzielono na 12 grup serologicznych: A, B, C, X, Y, Z, W-135, 29E, H, I, K i L, z których A, B, C, Y i W-135 odpowiadają za ponad 90% zakażeń na całym świecie. Wyłącznym źródłem zakażenia jest człowiek, zarówno chory jak i bezobjawowy nosiciel. Meningokoki kolonizują jamę nosowo-gardłową. Meningokoki przenoszone są drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni z wydzieliną z górnych dróg oddechowych. Szerzenie się choroby meningokokowej odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem bezobjawowych nosicieli (rzadko pomiędzy osobami, które zachorowały). Nosicielstwo może utrzymywać się przez wiele miesięcy. Nosiciele mogą stanowić 2-25% populacji, ale w środowiskach zamkniętych ich odsetek może sięgać 40-80%. IChM może wynosić 2-10 dni, na ogół jednak jest to okres 3-4 dni. U niemowląt i młodszych dzieci choroba może

mieć przebieg piorunujący, prowadzący w ciągu kilku godzin do zgonu. Najwięcej zachorowań wywoływanych przez *N. meningitidis* obserwuje się u młodszych dzieci i młodzieży, a największy odsetek nosicieli występuje u osób w wieku od 15 do 24 r.ż. Epidemie dotyczą zazwyczaj środowisk zamkniętych, jak szkoły, przedszkola, domy dziecka, akademiki, koszary, więzienia, domy opieki. Śmiertelność wynosi około 10-13%, ale w przypadku wystąpienia sepsy i wstrząsu septycznego może sięgać 80%.

W Polsce istnieją dwa systemy rejestracji inwazyjnej choroby meningokokowej, na podstawie zgłoszeń lekarzy i na podstawie potwierdzeń laboratoryjnych. Za bierną rejestrację IChM odpowiada Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny (NIZP-PZH), natomiast monitorowanie zakażeń meningokokowych potwierdzonych laboratoryjnie prowadzi Krajowy Ośrodek Referencyjny ds. Diagnostyki Bakteryjnych Zakażeń Ośrodkowego Układu Nerwowego w Narodowym Instytucie Leków.

Dostępne są skoniugowane szczepionki przeciw meningokokom monowalentne lub wielowalentne oraz szczepionki białkowe przeciw serogrupie B. Szczepienia zalecane są osobom z grup ryzyka wystąpienia IChM, a więc niemowlętom, młodzieży i młodym dorosłym, osobom z niedoborami odporności oraz podróżującym do krajów zwiększonego ryzyka zakażeń meningokokowych. Skoniugowane szczepionki zawierają oczyszczone polisacharydy i skoniugowane białka i można je podawać dzieciom od 2 mies. życia. Dostępne są dwa rodzaje szczepionek skoniugowanych, tj. czterowalentne przeciw serogrupom A, C, W135 oraz Y oraz monowalentne przeciw serogrupie C.

2.9 Inwazyjna choroba pneumokokowa.

W 2023 r. zarejestrowano 5 przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP wywołanej zakażeniem *Streptococcus pneumoniae*, w tym 2 zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych, u mężczyzn w wieku 45 i 58 lat, hospitalizowanych i 3 posocznice u 2 mężczyzn w wieku 49 i 78 lat oraz u kobiety w wieku 85 lat. Odnotowano zgon u kobiety w wieku 85 lat podczas hospitalizacji. W 2022 r. zarejestrowano 4 przypadki inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP wywołanej zakażeniem *Streptococcus pneumoniae*, w tym 3 przypadki posocznicy i 1 przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Zmarła 1 osoba w wyniku zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych.

S. pneumoniae są najczęstszą przyczyną zachorowalności i umieralności w skali świata, powodując około 3,5 mln zgonów rocznie, z czego około 1 mln z powodu zapalenia płuc. Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez pneumokoki należą: zapalenie płuc z bakteriami, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, określane mianem inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP. U człowieka naturalnym miejscem bytowania pneumokoków jest jama nosowo-gardłowa, a kolonizacja dotyczy około 5-10% zdrowych dorosłych i 20-60% zdrowych dzieci. Pneumokoki są przenoszone drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni. Wprowadzenie

do powszechnego użycia skoniugowanej szczepionki przeciw pneumokokom bardzo poważnie ograniczyło liczbę przypadków IChP.

3. Listerioza.

W 2023 r. w powiecie malborskim zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych wywołanych zakażeniem *Listeria monocytogenes*, u hospitalizowanego mężczyzny w wieku 58 lat.

Listerioza stanowi zagrożenie głównie dla kobiet w ciąży, noworodków i osób z obniżoną odpornością. Jej czynnikiem etiologicznym jest *Listeria monocytogenes*. Bakterie *Listeria* wydalane są z kałem zakażonych zwierząt, szeroko rozpowszechnione w środowisku, a ogniska zatruc pokarmowych przez nie wywoływane są rejestrowane na całym świecie.

Do zakażenia człowieka dochodzi na skutek bezpośredniego kontaktu z wydalinami i wydzielinami zakażonego zwierzęcia (m.in. bydła, owiec, kóz, drobiu), bądź też przez spożycie skażonej żywności. Wrotami zakażenia są przewód pokarmowy, uszkodzona skóra, błony śluzowe, łożysko.

U kobiet w ciąży, po okresie inkubacji trwającym około 3 tygodni, pojawiają się objawy grypopodobne lub objawy wynikające z zapalenia dróg moczowych. Na skutek zakażenia może dochodzić do obumarcia płodu i poronień lub też wrodzonej listeriozy u noworodka. U osób dorosłych najczęściej nie występują żadne objawy zakażenia. U osób starszych i z obniżoną odpornością na skutek zakażenia może dochodzić do zapalenia opon mózgowych, mózgu i sepsy.

Zapobieganie zakażeniu głównie polega na zastosowaniu właściwych środków ochronnych na farmach zwierząt i przestrzeganiu zasad higieny na każdym etapie procesu przygotowywania żywności. Należy pamiętać o myciu rąk każdorazowo np. przed spożywaniem posiłków, po kontakcie ze zwierzętami, po wyjściu z toalety. W leczeniu listeriozy stosuje się antybiotyki.

4. Narażenie na wściekliznę.

W 2023 r. odnotowano 78 pokąsań, w tym u 12 osób zakończonych pełną immunizacją. Przypadki pogryzień były spowodowane przez: psy - 43, koty - 33, nietoperza - 1 i szczura – 1. Natomiast w 2022 roku w powiecie malborskim zarejestrowano 43 pokąsania u mieszkańców przez zwierzęta tj. kot - 6, pies – 36, małpa - 1.

W 2023 r. prowadzono nadzór nad przypadkami pokąsań u ludzi przez zwierzęta oraz prowadzono wzmożoną współpracę z lekarzami weterynarii. Nie udokumentowano przypadków wścieklizny wśród zwierząt.

W powiecie malborskim podobnie jak w całej Polsce zapobieganie wściekliznie u ludzi oparte jest na szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u osób, które zostały pokąsane przez zwierzę podejrzane o wściekliznę lub gdy śluzówki i/lub zraniona skóra miała kontakt ze śliną zwierzęcia podejrzanego o zachorowanie, a także szczepieniach profilaktycznych u osób, które z racji wykonywanego zawodu są szczególnie narażone na zetknięcie z wścieklizną np. lekarze weterynarii, pracownicy leśni.

W 2023 r. w powiecie malborskim, tak jak w latach poprzednich, nie było zachorowań na wściekliznę u ludzi. Poekspozycyjnie zakwalifikowano do zaszczepienia 12 osób (w 2022 r.- 7 osób, w 2021 r. zakwalifikowano 10 osób). Oceny ryzyka zakażenia człowieka wirusem wścieklizny po pogryzieniu, podrapaniu lub oślinieniu przez zwierzęta dokonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych. W przypadku podejrzenia zakażenia wdrażane jest szczepienie. Szczepienie przeciwko wściekliznie powinno być wdrażane w jak najkrótszym czasie od momentu narażenia, w przypadku ciężkich pokąsań, poza szczepieniami, osobom narażonym podaje się surowicę odpornościową.

Choroba zakaźna wywoływana przez wirusa RNA z rodziny *Rhabdoviridae*, z rodzaju *Lyssavirus*. Choroba ta jest jedną z najdłużej znanych i najgroźniejszych chorób odzwierzęcych. Wścieklizna jest wirusową chorobą zakaźną dotyczącą centralnego układu nerwowego, na którą wrażliwe są wszystkie gatunki ssaków, w tym ludzie. Okres inkubacji choroby wynosi od kilku dni do kilku miesięcy. Wirus wścieklizny jest wrażliwy na wysoką temperaturę i światło słoneczne, ale jednocześnie jest wysoce odporny na niskie temperatury. Wirus wścieklizny przenosi się głównie poprzez kontakt śliny zakażonego zwierzęcia z uszkodzoną skórą lub błoną śluzową (pogryzienie). Zakażenie możliwe jest również m.in. drogą jatrogenną, dospojówkową lub poprzez transplantację narządów. W Polsce rezerwuarem wścieklizny jest lis rudy. Do wystąpienia objawów chorobowych dochodzi u 15-20% osób, głównie pokąsanych głęboko na twarzy, szyi, klatce piersiowej. Chory człowiek jest zakaźny dla otoczenia. Wirus wścieklizny lokalizuje się głównie w ośrodkowym układzie nerwowym (istota szara mózgu), ślinie i skórze. Wścieklizna jest chorobą kosmopolityczną występującą na całym świecie. W województwie pomorskim, dzięki masowym szczepieniom dzikich zwierząt 2 razy w roku (wiosna i jesień) oraz obowiązkowym szczepieniom przeciwko wściekliznie zwierząt domowych, a także szybkiemu wdrażaniu szczepień przeciwko wściekliznie u osób pokąsanych przez nieznaną albo nieszczepioną zwierzęta, od wielu lat nie stwierdzono żadnego przypadku zachorowania człowieka na wściekliznę.

5. Wirusowe zapalenie wątroby typu A, B, C.

W 2023 r. w powiecie malborskim zarejestrowano 1 ostre zachorowanie na wirusowe zapalenie wątroby typu A u kobiety hospitalizowanej w wieku 34 lat (w 2022 roku brak zachorowań).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. odnotowano 15 zachorowań u 6 mężczyzn w wieku 39 -56 lat i 9 kobiet w wieku od 56 do 84 lat (w 2022 r. zarejestrowano ogółem 7 zachorowań)

na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B u osób niezaszczepionych i bezobjawowych, a zakażenie wykryto podczas badań profilaktycznych (w 2021 r. odnotowano ogółem 6 przypadków). W 2023 r. podobnie jak w 2022 r. nie zarejestrowano żadnego zachorowania na ostre WZW typu B. Osoby z najbliższego otoczenia chorych, którzy nie byli zaszczepieni przeciwko WZW typu B, zostały pokierowane do lekarza pierwszego kontaktu w celu przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i otrzymania skierowania na szczepienia.

W 2023 r. odnotowano 4 zachorowania na WZW typu C przewlekłe, w tym u 3 mężczyzn i 1 kobiety w wieku od 35 -78 lat (w 2022 r. 3 zachorowania, a w 2021 r. zarejestrowano 5 przypadków). Z uwagi na dużą liczbę bezobjawowych zakażeń oraz małą liczbę wykonywanych badań przesiewowych w kierunku ww. wirusów, ocena epidemiologiczna zachorowań na WZW typ B i WZW typ C jest niedoszacowana.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (HAV) jest chorobą wywoływaną przez wirus A zapalenia wątroby z rodziny *Picornaviridae*, który jest odporny na działanie czynników zewnętrznych, tj. temperatura, substancje chemiczne. U osób dorosłych częstym objawem zakażenia HAV jest żółtaczka, której towarzyszą objawy ogólne, tj. gorączka, brak apetytu, nudności, wymioty. Objawy te pojawiają się 2-7 tygodni od momentu zakażenia i mogą trwać nawet przez wiele tygodni. U około 15% pacjentów objawy nawracają lub trwają ciągle nawet przez okres 6-9 miesięcy. U dzieci ponad 90% przypadków zakażenia tym wirusem przebiega bez objawów lub z objawami niespecyficznymi, bez żółtaczki. Ludzie są jedynym rezerwuarem wirusa wywołującego WZW A, który przenoszony jest głównie drogą pokarmową. Do zakażenia może dojść przez kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa poprzez nie umyte po wyjściu z toalety ręce), kontakty seksualne z osobą zakażoną lub chorą, najczęściej poprzez spożycie skażonego pożywienia (np. nie umytych owoców) i skażonej wody.

Wirus zapalenia wątroby typu B (HBV) należy do rodziny *Hepadnaviridae*. Człowiek jest jedynym rezerwuarem zakażeń HBV, do zakażenia dochodzi przez kontakt z krwią, okołoporodowo i drogą płciową. Czynniki ryzyka zakażenia HBV to narażenie zawodowe personelu medycznego, u pacjentów — procedury diagnostyczne lub lecznicze przebiegające z przerwaniem ciągłości tkanek, zabiegi kosmetyczne, tatuaże, intymne kontakty z osobą zakażoną HBV.

Do czasu wprowadzenia szczepień pracownicy służby zdrowia byli szczególnie narażeni na zakażenie HBV — była to najczęstsza choroba zawodowa. Obecnie kluczową rolę odgrywa wczesna diagnostyka bezobjawowych zakażeń HBV, umożliwiająca jak najszybsze rozpoczęcie leczenia. Klinicznie jawne ostre HBV występuje w około 25% zakażeń. Kończy się ono najczęściej pełnym powrotem do zdrowia. W 10% przypadków zakażenie HBV przechodzi w proces przewlekły (u dzieci do 90%). Podstawowa diagnostyka laboratoryjna HBV polega na oznaczaniu serologicznych markerów HBV, kluczowe

znaczenie ma właściwa interpretacja wyników.

Wirus zapalenia wątroby typu C (HCV) należy do rodziny *Flaviviridae*, jego genom stanowi pojedyncza nić RNA. Wyróżnia się 6 głównych genotypów, które różnią się między innymi wrażliwością na leki. Ponad 80% przypadków zakażeń HCV przechodzi w postać przewlekłą. Wirus HCV posiada zdolność replikacji również poza wątrobą — w limfocytach B lub tkance mózgowej, nie wbudowuje się w genom człowieka. Dodatkowo HCV cechuje się zdolnością do generowania licznych mutacji, co między innymi stanowi przyczynę częstych niepowodzeń terapeutycznych i braku szczepionki.

Zakażenie HCV szerzy się poprzez kontakt z krwią, ale także drogą płciową. Wysokie ryzyko zakażenia HCV warunkują przetoczenia krwi lub preparatów krwiopochodnych przed 1993 rokiem (później wprowadzono rutynowe badania dawców krwi w kierunku HCV, od 2002 r. również na obecność HCV RNA) częste hospitalizacje, zabiegi chirurgiczne, praca w służbie zdrowia, straży pożarnej, policji, narkotyki dożylnie i donosowe, tatuaże. Do zakażenia HCV w kontakcie ze służbą zdrowia może dojść z powodu wykonania inwazyjnych zabiegów niesterylnym sprzętem lub brudnymi dłońmi/rękawiczkami, wielokrotnego stosowania sprzętu jednorazowego, nieskutecznej sterylizacji lub dezynfekcji, używania wyrobów medycznych niezgodnie z ich przeznaczeniem.

Wczesne rozpoznanie przewlekłego WZW umożliwia wdrożenie skutecznego leczenia i zapobiega rozwojowi marskości i powstaniu raka wątrobowokomórkowego (HCC). Względna łatwość rozprzestrzeniania się wirusów hepatotropowych sprawia, iż nadal stanowią one w Polsce istotny problem epidemiologiczny.

Działaniami ograniczającymi to zagrożenie są w szczególności szkolenie pracowników medycznych w zakresie diagnostyki i wczesnego wykrywania uszkodzeń wątroby, a w szczególności zakażeń wirusami hepatotropowymi. Skuteczne stosowanie profilaktyki nieswoistej, w szczególności prawidłowej dezynfekcji, sterylizacji i higieny rąk. Nadzór nad warunkami pracy personelu medycznego, kontrola przestrzegania procedur medycznych i utylizacji sprzętu jednorazowego. Promocja dostępnych szczepień ochronnych.

Jedną z najskuteczniejszych metod profilaktyki zachorowań na WZW typu B są szczepienia. Obecnie obowiązkowymi szczepieniami objęte są wszystkie noworodki (w województwie pomorskim od 1996 roku), uczniowie szkół medycznych (od 1992 r.), pracownicy opieki medycznej i osoby mające bliski kontakt z chorymi na WZW typu B (od 1994 r.). Dzięki wprowadzeniu w 2000 r. dodatkowych szczepień młodzieży w 14 r. ż., w województwie pomorskim uodpornieni są wszyscy tzw. młodzi dorośli (osoby urodzone po 1986 r.). Szczepionki przeciwko WZW typu C nie zostały jeszcze opracowane.

6. Zakażenia i choroby przenoszone drogą płciową.

W 2023 r. w powiecie malborskim zarejestrowano ogółem 9 przypadków zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową, zapadalność 2023 r. była wyższa o 2 w porównaniu z 2022 rokiem, w którym zarejestrowano 7 przypadków. W 2021 r. odnotowano 2 przypadki. Wśród chorób z grupy STI (sexually transmitted infection) zarejestrowano następujące jednostki chorobowe:

- kiła 5 przypadków w tym 2 przypadki kiły wczesnej, 3 przypadki kiły późnej (w 2022 r. odnotowano ogółem 5 przypadków),
- rzeżączka - 2 przypadki, (w 2022 r. zarejestrowano 2 przypadki),
- inne choroby przenoszone drogą płciową wywoływane przez chlamydie - 2 przypadki, (w 2022 r. 1 zarejestrowano przypadek),
- ziarnica weneryczna wywoływana przez Chlamydie – nie zarejestrowano.

Obecnie poznano ponad 40 drobnoustrojów, które mogą być przenoszone drogą płciową i wywoływać choroby, nazywane chorobami przenoszonymi drogą płciową lub chorobami wenerycznymi. Choroby przenoszone drogą płciową należą do najczęstszych chorób zakaźnych. Objawy tych chorób częściej występują u mężczyzn, natomiast u kobiet, ze względów anatomicznych, mogą one przebiegać w formie bezobjawowej lub skąpoobjawowej. Do tej grupy chorób należą m.in. kiła, rzeżączka (GU), nie rzeżączkowe (NGU) *Chlamydia trachomatis*, *Mycoplasma hominis*, *Mycoplasma genitalium*, *Ureaplasma urealyticum*, *Gardnerella vaginalis*, Gram+ i Gram- bakterie oraz *Candida sp.*

7. HIV i AIDS.

W powiecie malborskim w 2023 r. zarejestrowano 3 przypadki zakażeń wirusem HIV, w tym 1 zachorowanie u kobiety w wieku 37 lat i 2 mężczyzn w wieku 22 i 59 lat (w 2022 r. zarejestrowano 2 przypadki, a w 2021 r. zarejestrowano 1 przypadek). Brak przypadków zachorowań na AIDS.

Zespół nabytego upośledzenia odporności (*Acquired Immunodeficiency Syndrome, AIDS*) wywoływany przez wirus HIV (*Human Immunodeficiency Virus*), który wykazuje powinowactwo do komórek układu odpornościowego zwłaszcza do limfocytów CD4 jak również do monocytów i komórek nabłonkowych Langerhansa. Wirus namnaża się w ww. komórkach, następnie niszczy je, co prowadzi do stopniowego upośledzenia odporności komórkowej, w konsekwencji do zespołu nabytego upośledzenia odporności, charakteryzującego się występowaniem wielu zakażeń oportunistycznych oraz nowotworów. AIDS nie jest samodzielną jednostką chorobową. Stanowi zespół

objawów wielu chorób pojawiających się w wyniku upośledzenia odporności. Jest końcowym stadium zakażenia HIV, występującym zazwyczaj po wielu latach trwania infekcji.

Do zakażenia ludzkim wirusem upośledzenia odporności HIV może dojść drogą krwiopochodną, przetaczaniem krwi i preparatów krwiopochodnych, poprzez stosowanie zanieczyszczonych igieł i strzykawek, kontakt z zakażoną krwią w warunkach zawodowych np. zakłucie się igłą przez personel medyczny, wertykalna – przez łożysko chorej matki na płód, seksualną – kontakty homo-, bi- i heteroseksualne (bez użycia prezerwatyw), stosunek analny, stosunek oralny inne tj. z mlekiem zakażonej matki (karmienie piersią), przez sztuczne zapłodnienie (nasienie od zakażonego mężczyzny), przez przeszczepy narządowe.

HIV należy do rodzaju *Retroviridae*. Zidentyfikowano dwie jego postaci (HIV-1 i HIV-2) oraz liczne szczepy. Zakażenie HIV, często bezobjawowe w początkowym okresie (wykrywane na tym etapie laboratoryjnie przez stwierdzenie antygeny wirusa HIV lub przeciwciał anti-HIV) może na wiele lat wyprzedzać pojawienie się zmian klinicznych choroby. Nie można zakażać się HIV przez pot i łzy, przez podanie ręki, całowanie w policzek, od osoby kaszającej. Nie istnieje ryzyko przeniesienia HIV poprzez wspólne mieszkanie, stosowanie tych samych sztućców, talerzy, kubków oraz korzystanie ze wspólnej łazienki i toalety z osobami zakażonymi. AIDS czyli zespół nabytego niedoboru odporności jest późnym stadium zakażenia HIV, w którym występują choroby oportunistyczne (zakażenia wywoływane przez drobnoustroje, które u zdrowych osób zwykle nie wywołują chorób).

Wykonanie testu jest jedynym sposobem sprawdzenia, czy jest się osobą zakażoną. Bezpłatne i anonimowe badania na terenie województwa pomorskiego można wykonać w Punkcie Konsultacyjno - Diagnostycznym w Gdańsku i Słupsku. Aktualny wykaz Punktów Konsultacyjno - Diagnostycznych na terenie Polski wraz danymi teleadresowymi znajduje się na stronie internetowej Krajowego Centrum ds. AIDS (www.aids.gov.pl).

8. Higiena lecznictwa.

Ocenę stanu sanitarnego opracowano na podstawie wyników kontroli prowadzonych przez przedstawicieli Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych.

8.1 Nadzór nad placówkami leczniczymi oraz gabinetami prywatnymi.

Organy inspekcji sanitarnej prowadzą nadzór nad placówkami udzielającymi świadczeń zdrowotnych poprzez kontrole oceniające stan sanitarno – epidemiologiczny pomieszczeń, w tym zapewnienie warunków izolacji pacjentów, stosowanie procedur higienicznych zapobiegających zakażeniom (sprzątanie, dezynfekcja, sterylizacja), postępowanie w przypadku wystąpienia ognisk

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

zakażeń szpitalnych, stosowanie środków ochrony indywidualnej i sprzętu zapobiegającego zakłuciom przez personel medyczny. Podejmowane działania wynikają z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 ze zm.) i aktu wykonawczego do ww. ustawy tj. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 240 ze zm.), a także rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 402).

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego nadzorowano 97 stacjonarnych podmiotów leczniczych, w tym 1 szpital, 90 gabinetów indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, 7 podmiotów wykonujących działalność leczniczą (medyczne laboratoria diagnostyczne, ambulatoria, zakłady rehabilitacji leczniczej). W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 77 podmiotów leczniczych.

W 2023 r. wykonano łącznie 47 kontroli podmiotów leczniczych oraz 30 kontroli punktów szczepień. W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków higieniczno – sanitarnych w stacjonarnych podmiotach leczniczych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- bieżącego stanu higieniczno-sanitarnego kontrolowanych pomieszczeń oraz ich wyposażenia,
- niespełnienia wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 402).

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 2 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego.

Z bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami świadczącymi usługi medyczne, w roku 2023 wynika, że w stosunku do roku poprzedniego nie zaobserwowano znaczących zmian w zakresie stanu technicznego w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Dokonano oceny procedur w zakresie prawidłowości doboru i stosowania środków dezynfekcyjnych w profilaktyce zakażeń szpitalnych, przygotowania i sposobu przechowywania preparatów dezynfekcyjnych, a także procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne w placówkach leczniczych. W prowadzonym nadzorze sanitarnym nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą, kontrolowano prawidłowość postępowania z odpadami medycznymi – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi (Dz. U z 2017 r., poz. 1975). Wszystkie placówki medyczne posiadały procedury postępowania z odpadami medycznymi w zakresie selektywnego zbierania,

transportu i wstępnego magazynowania odpadów medycznych oraz instrukcji selektywnego zbierania odpadów medycznych w miejscu ich powstawania. Zapewniono bieżącą czystość i higienę.

W szpitalu na terenie powiatu malborskiego istnieje formalnie powołany Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych (ZKZS) zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 ze zm.). Do działalności zespołu kontroli zakażeń szpitalnych należy tworzenie procedur służących zmniejszeniu ryzyka zakażeń, wdrażaniu ich w praktyce szpitalnej, szkoleniu, monitorowaniu i rejestracji zakażeń, drobnoustrojów alarmowych oraz szkoleniu personelu medycznego w zakresie kontroli zakażeń szpitalnych.

W 2023 r. współpraca przedstawicieli PSSE w Malborku z Zespołem Kontroli Zakażeń Szpitalnych była ukierunkowana na wspólne działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne przy dochodzeniach epidemicznych (kontakty głównie telefoniczne i drogą e-mail). Nadzór obejmował między innymi zbieranie danych na temat zakażeń i ich analizę, w celu skutecznej kontroli zakażeń szpitalnych na terenie szpitala w związku z nowym rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 25 maja 2023 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 240 ze zm.), w którym dodano obowiązek raportowania z liczby miesięcznych badań mikrobiologicznych.

Zespół kontroli zakażeń szpitalnych z podmiotu leczniczego powiatu malborskiego uczestniczył w przygotowaniu raportu rocznego za 2023 rok o zakażeniach zakładowych i patogenach alarmowych, które zostały przekazane Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Malborku.

W 2023 r. nie zgłoszono ognisk zakażeń szpitalnych (w 2022 r. zgłoszono 3, w 2021 roku zgłoszono także 3 ogniska epidemiczne), właściwemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Malborku.

9. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 338 ze zm.) do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych należy m. in. sprawowanie nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych. W związku z ww. obowiązkiem Państwowa Inspekcja Sanitarna w 2023 r. nadzorowała realizację szczepień u dzieci i młodzieży w wieku od pierwszego dnia życia do 19 r. ż. Dane dotyczące szczepień pozyskiwane ze wszystkich punktów szczepień na terenie powiatu malborskiego są sumowane w rocznym sprawozdaniu ze szczepień ochronnych – MZ-54. Państwowy Powiatowy

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

Inspektor Sanitarny w Malborku do końca lutego każdego roku przesyła ww. sprawozdanie do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Na podstawie analizy sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych MZ-54 w 2023 r., wg Programu Szczepień Ochronnych objęto szczepieniami 11633 dzieci i młodzieży w wieku 0-19 lat. W 2023 r. liczba uległa zmniejszeniu w stosunku do roku 2022 o 34 karty uodpornienia (w 2022 liczba kart wynosiła 11677, w 2021 r. liczba wynosiła 10426).

W 2023 r. Program Szczepień Ochronnych (PSO) był realizowany w oparciu o ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 ze zm.) i Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 28 października 2022 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2023 (Dz. U. M Z. 2022. poz. 113).

27 września 2023 r. ogłoszono nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 2077) wraz ze schematem obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży oraz szczepieniami zalecanymi. Dodatkowo w dniu 27 września 2023 r. ogłoszono także rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz Międzynarodowej Książeczki Zdrowia (Dz. U. z 2023 r., poz. 2056).

Zgodnie z art. 18 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 poz. 1284 ze zm.) Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku prowadzi dystrybucję preparatów szczepionkowych na podległym terenie, które służą do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Szczepionki są przekazywane z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach do magazynu w WSSE w Gdańsku a następnie do PSSE w Malborku, która przekazuje szczepionki świadczeniodawcom, z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowy na przeprowadzenie świadczeń obowiązkowych.

Efektywne zarządzanie dystrybucją szczepionek oparte jest o elektroniczny system nadzoru nad gospodarką szczepionkami (ESNDS), który zapewnia jednolity obieg dokumentacji oraz umożliwia uzyskanie bieżących danych o aktualnej dostępności zapasów preparatów szczepionkowych.

Magazynowanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych w powiecie malborskim odbywa się zgodnie z zasadami łańcucha chłodniczego. Wdrożone są procedury postępowania dotyczące monitorowania warunków przechowywania i transportu preparatów szczepionkowych, postępowania w przypadku awarii urządzeń chłodniczych do przechowywania preparatów szczepionkowych, zasad postępowania na wypadek wstrzymania i wycofania z obrotu preparatów szczepionkowych oraz postępowania ze szczepionkami niespełniającymi wymagań jakościowych.

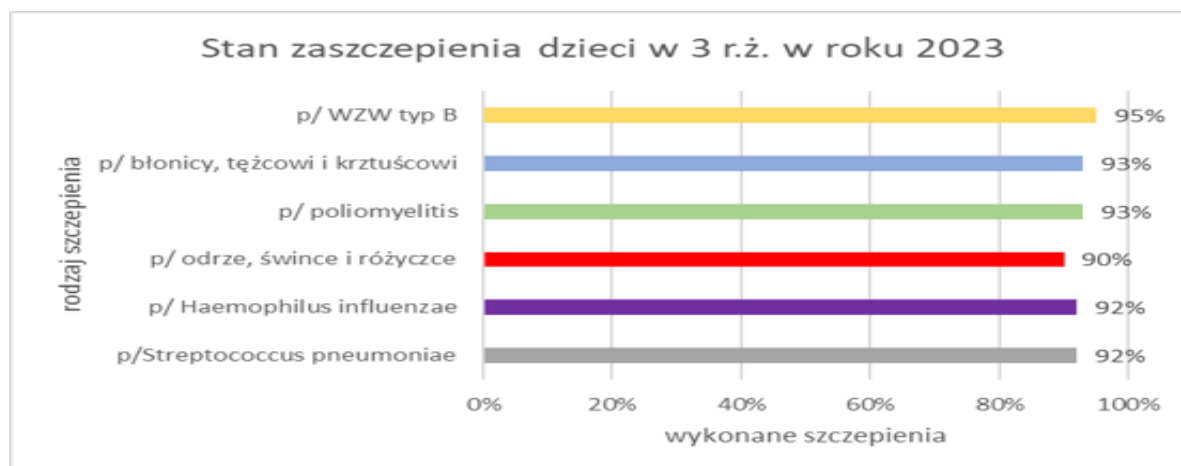
Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

W 2023 r. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna otrzymała z Programu „Oś priorytetowa XI REACT-EU, Europejskiego Funduszu Regionalnego” dwie chłodziarki farmaceutyczne POL-EKO CHS 700 wraz z dwukanałowym rejestratorem temperatury RT 2014 (z aktualnym świadectwem wzorcowania) oraz system zasilania awaryjnego POL-EKO ZA. Dodatkowo pomieszczenie, w którym znajdują się w/w urządzenia zostało wyposażone w klimatyzator typu split GREE. Ponadto w celu poprawy bezpieczeństwa przechowywana preparatów szczepionkowych zamontowano rolety zewnętrzne w oknach pomieszczenia, w którym przechowywane są preparaty.

Preparaty szczepionkowe w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku przechowywane są w 2 urządzeniach chłodniczych, pracujących w cyklu naprzemiennym. Do kontroli temperatury w urządzeniach chłodniczych używane są dwa niezależne systemy monitorujące, jak również funkcje alarmowe. Dodatkowo urządzenia chłodnicze zabezpieczone są w system zasilania awaryjnego. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa preparatów szczepionkowych uruchamiana jest procedura zapewniająca utrzymanie prawidłowych warunków w magazynie szczepionek i zabezpieczenie preparatów zgodnie z kartą charakterystyki produktu leczniczego (KChPL).

9.1 Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 r. ż.

Zestawienie wszystkich obowiązkowych szczepień wykonanych w ramach PSO w trzecim roku życia, to tzw. zamknięcie szczepień podstawowych.

Wykres 8. Stan zaszczepienia dzieci w 3 r.ż. w powiecie malborskim – dane za 2023 r.

Można zaobserwować, iż obowiązkowe szczepienia ochronne w większości są wykonywane na poziomie 95%. Jest to efekt terminowości wykonawstwa szczepień, co świadczy m. in. o dużej świadomości rodziców i personelu medycznego zajmującego się realizacją Programu Szczepień Ochronnych. Wyjątek stanowi szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce, które budzi największe kontrowersje wśród rodziców, co przejawia się spadkiem wyszczepialności dzieci.

9.2 Nadzór nad zgłaszalnością Niepożądanych Odczynów Poszczeniennych.

Korzystna sytuacja wielu chorób zakaźnych, którą osiągnięto dzięki prowadzeniu szczepień ochronnych powoduje, że społeczeństwo i realizatorzy szczepień coraz więcej uwagi poświęcają bezpieczeństwu szczepień i niepożądanym odczynom poszczeniennym. W Polsce od ponad 20 lat funkcjonuje uregulowany prawnie obowiązek zgłaszania i rejestracji niepożądanych odczynów poszczeniennych (NOP), które są kluczowym narzędziem służącym do oceny bezpieczeństwa szczepień. W roku 2023 nie odnotowano niepożądanych odczynów poszczeniennych w powiecie malborskim.

9.3 Fundusz kompensacyjny.

Od 12 lutego 2022 r. obowiązuje świadczenie z Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych. Pacjenci, u których wystąpią niepożądane działania po podaniu szczepionki, będą mogli uzyskać świadczenie pieniężne. Zapewnia to utworzony przez rząd Fundusz Kompensacyjny Szczepień Ochronnych na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.)

9.4 Nadzór nad uchylającymi się od szczepień.

W związku ze wzrastającą liczbą osób uchylających się od szczepień ochronnych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Malborku w 2023 r. podejmowali działania mające na celu skłonienie rodziców do szczepień swoich dzieci poprzez rozmowy na temat korzyści wynikających ze szczepień. Działania w stosunku do osób uchylających się od szczepień prowadzono również we współpracy ze świadczeniodawcami realizującymi Program Szczepień Ochronnych.

W celu egzekwowania wykonania szczepienia przez osoby niezaszczepione pracownicy PSSE w Malborku podejmowali następujące działania:

- wysłano 17 wezwań do dobrowolnego wykonania obowiązku zaszczepienia,
- wysłano 2 upomnienia zawierające wezwanie do wykonania obowiązku szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej,
- prowadzono 2 postępowania dotyczące zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej.

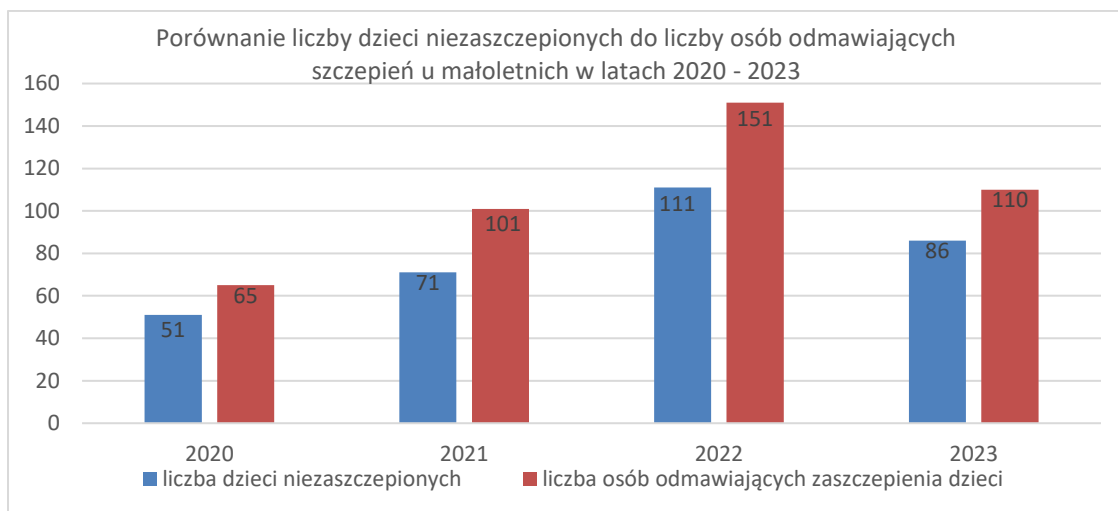
Przeprowadzona analiza wykazała, że w powiecie malborskim od obowiązku wykonania szczepień ochronnych uchylało się 110 osób. W porównaniu z rokiem 2022 jest to o 41 osób mniej

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

(2022 r. wyniosła 151, w 2021 r. było 91 osób) odmawiających zaszczepienia dzieci (rodzice/opiekunowie prawni). Spadek ilości osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych jest spowodowany wykonaniem obowiązku zaszczepienia, przedstawieniem zaświadczenia lekarskiego odradzające zaszczepienie oraz zmianą miejsca zamieszkania lub emigracją. Nie mniej jednak nasilająca się aktywność tzw. „ruchu antyszczepionkowego”, poddającego w wątpliwość potrzebę i bezpieczeństwo szczepień w oparciu o niepotwierdzone wiarygodnymi badaniami medycznymi i epidemiologicznymi doniesienia, powoduje większą ilość zgłoszeń osób uchylających się od szczepień ochronnych w porównaniu do lat ubiegłych.

W wyniku podjętych działań administracyjnych, 5 uchylających rodziców bądź opiekunów prawnych wykonało obowiązek szczepień. W wyniku tych działań zaszczepiono 3 dzieci.

W 2023 r. z placówek medycznych wpłynęło 60 nowych zgłoszeń dotyczących dzieci niezaszczepionych (w 2022 r. wpłynęło 65, w 2021 r. wpłynęło 59). W 2023 r. w powiecie malborskim 86 dzieci nie zostało zaszczepionych z powodu uchylania się rodziców od ustawowego obowiązku szczepień (stan na koniec grudnia 2022 r. to 111 dzieci).

Wykres 9. Liczba dzieci niezaszczepionych do liczby osób uchylających się od szczepień w latach 2020 – 2023.

Najczęstszymi przyczynami uchylania się od obowiązku szczepień w 2023 roku był wpływ ruchów antyszczepionkowych. Ponadto rodzice swoją decyzję o niezaszczepieniu dzieci argumentowali:

- wcześniejszym wystąpieniem NOP u osoby szczepionej lub u innych członków rodziny;
- wyjazdem do innego kraju;
- brakiem wiarygodnych badań bezpieczeństwa preparatów szczepionkowych.

Większość rodziców nie podało przyczyny niespełnienia obowiązku poddania swoich dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

9.5 Nadzór nad podmiotami leczniczymi wykonującymi szczepienia ochronne.

Organy Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad podmiotami prowadzącymi działalność leczniczą, wykonującymi szczepienia ochronne. Organy PIS przeprowadzają kontrole tych podmiotów oraz zajmują się dystrybucją preparatów szczepionkowych potrzebnych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych. Podejmowane działania są zgodne z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U z 2023 r., poz. 1284 ze zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2077).

PSSE w Malborku sporządza zapotrzebowanie na szczepionki przeznaczone do realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie powiatu malborskiego na podstawie potrzeb określonych przez punkty szczepień w podmiotach leczniczych, z uwzględnieniem wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 848) służące do przeprowadzania szczepień obowiązkowych dotyczących sposobu ustalenia rocznego zapotrzebowania na szczepionki na rok kolejny.

W 2023 r. w powiecie malborskim nadzorem objęto 15 podmiotów leczniczych, wykonujących szczepienia ochronne w punktach szczepień z uwzględnieniem oddziału noworodkowego. W wykazie prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku w 2023 r. zarejestrowano 1 nowego świadczeniodawcę prowadzącego obowiązkowe szczepienia ochronne (Poradnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej Powiatowego Centrum Zdrowia w Malborku, ul. Marii Konopnickiej 4) w ramach umów podpisanych z NFZ, 1 podmiot zaprzestał prowadzenia działalności (Powszechny Punkt Szczepień p/Covid 19 Powiatowego Centrum Zdrowia w Malborku przy ul. 500-lecia 23).

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Malborku przeprowadziła łącznie 30 kontroli dotyczących dokumentacji i realizacji szczepień ochronnych w punktach.

Skontrolowane punkty szczepień spełniały wymagania, jakim powinny odpowiadać gabinety o charakterze zabiegowym oraz dbały o warunki zachowania łańcucha chłodniczego, wymaganego przy przechowywaniu preparatów szczepionkowych. W 3 punktach szczepień wydano zalecenia pokontrolne, które zostały zrealizowane. Dotyczyły prowadzenia dokumentacji i monitoringu temperatur w urządzeniach chłodniczych.

9.6 Realizacja szczepień powszechnego programu szczepień przeciw HPV.

W dniu 1 czerwca 2023 r. rozpoczęła się realizacja szczepień Powszechnego programu szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego HPV. Powszechny program szczepień przeciw HPV

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020 – 2030 i stanowi uzupełnienie szczepień. Szczepienie przeciw HPV jest dobrowolne. Powszechny program bezpłatnych szczepień przeciw HPV jest skierowany do dziewcząt i chłopców w wieku 12 i 13 lat. W roku 2023 mogły z niego skorzystać dzieci urodzone w 2010 i 2011 r. Szczepienia przeciw HPV dla dziewcząt i chłopców w wieku 12 i 13 lat podawane są w dwóch dawkach. Odstęp między dawkami wynosi od 6 do 12 miesięcy – daty są ustalane przez lekarza. W powszechnym programie szczepień przeciw HPV bezpłatne są 2 szczepionki: 2-walentna szczepionka Cervarix oraz 9-walentna szczepionka Gardasil-9.

Szczepionki są wydawane w PSSE w Malborku w liczbie i rodzaju zamówionym przez punkty szczepień. Na terenie powiatu malborskiego w programie biorą udział dwie przychodnie: OM Mederi i NZOZ Novamed.

W 2023 roku wydano z PSSE w Malborku 20 preparatów szczepionkowych Cervarix oraz 260 preparatów szczepionkowych Gardasil-9 w ramach realizacji szczepień Powszechnego programu szczepień przeciw HPV do w/w punktów. Punkt szczepień OM Mederi podał pojedynczą dawkę preparatu szczepionkowego Gardasil-9 u 169 osób, natomiast NZOZ Novamed podał pojedynczą dawkę preparatu szczepionkowego Gardasil-9 u 33 osób.

SEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością na terenie powiatu malborskiego.

1. Stan sanitarny obiektów nadzorowanych.

W 2023 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku na terenie powiatu malborskiego znajdowało się 971 obiektów, w tym:

- 50 zakładów produkcji żywności, w tym 15 zakładów produkcji w warunkach domowych,
- 282 zakłady produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, w tym rolniczy handel detaliczny oraz dostawcy bezpośredni,
- 392 zakłady obrotu żywnością,
- 143 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego,
- 73 zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego,
- 2 zakłady usług cateringowych,
- 29 zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym 4 zakłady produkcji.

W 2023 r. w zakładach żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie łącznie przeprowadzono 475 kontroli. Niezgodności z przepisami prawa żywnościowego stwierdzono w trakcie 134 kontroli. Za stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia nałożono w obiektach grzywny w formie 73 mandatów karnych na łączną kwotę 16 500 zł.

W obiektach nieewidencjonowanych nałożono 1 mandat karny na kwotę 500 zł.

1.1 Zakłady produkcji żywności.

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego przeprowadzono 51 kontroli w zakładach produkcji żywności, w tym 7 kontroli w zakładach produkcji w warunkach domowych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 5 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów oraz nałożono 12 grzywn w formie mandatów karnych, na łączną kwotę 3 400 zł.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń produkcyjnych lub wyposażenia;
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach produkcyjnych;

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

- stosowanie do produkcji art. spożywczych przeterminowanych surowców;
- obecność szkodników (owadów);
- niestosowanie procedury opartej na zasadach systemu HACCP.

Ponadto w 2023 r. przeprowadzono 24 kontrole w zakładach produkcji pierwotnej środków spożywczych pochodzenia roślinnego. Kontrolowano gospodarstwa rolne i ogrodnicze prowadzące uprawę owoców, warzyw i zbóż. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2 Zakłady obrotu żywnością.

W zakładach obrotu żywnością w 2023 r. przeprowadzono 234 kontrole. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 6 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów oraz nałożono 35 grzywien w formie mandatów karnych, na łączną kwotę 7.100 zł.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- nieprawidłowy stan sanitarno – techniczny pomieszczeń;
- brak ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów spożywczych wymagających przechowywania w obniżonej temperaturze;
- brak identyfikowalności art. spożywczych (brak etykiet);
- niestosowanie procedury opartej na zasadach systemu HACCP;
- brak czystości i porządku;
- sprzedaż art. spożywczych przeterminowanych lub o niewłaściwej jakości zdrowotnej.

W zakresie działań represyjnych wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą unieruchomienie sklepu spożywczego. Decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności, z uwagi na ochronę życia i zdrowia ludzi. W wyniku przeprowadzonej w sklepie spożywczym kontroli sanitarnej interwencyjnej, stwierdzono ślady obecności gryzoni tj. rozłożona trutka na gryzonie w pomieszczeniu socjalnym i magazynie artykułów spożywczych, zatrzaśnięta martwa mysz w pułapce mechanicznej w pomieszczeniu socjalnym, odchody mysie na regałach i podłodze. Ponadto stwierdzono m.in. brak czystości i porządku, brak zabezpieczenia drzwi na zapleczu przed dostępem szkodników, brak dokumentacji GHP i procedury opartej na zasadach systemu HACCP.

W 2023 r. skierowano 1 wniosek o ukaranie w postępowaniu zwyczajnym do Sądu Rejonowego w Malborku, w związku z odmową przez przedstawiciela kontrolowanego supermarketu, przyjęcia grzywiny w formie mandatu karnego. W trakcie kontroli interwencyjnej w supermarkecie stwierdzono

nieprawidłowości dot. braku czystości, za które zaproponowano mandat karny w wysokości 400 zł. Sąd Rejonowy w Malborku Wyrokiem Nakazowym w Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, uznał oskarżoną za winną i wymierzył jej karę w kwocie 600 zł.

1.3 Sprzedaż internetowa artykułów spożywczych.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności ogólnego spożycia, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku skontrolował 3 sklepy internetowe, za pośrednictwem których wprowadzane były do obrotu środki spożywcze. Łącznie przeprowadzono 4 kontrole w zakresie reklamy i prezentacji oferowanych do sprzedaży artykułów spożywczych.

Nie zgodności z przepisami prawa żywnościowego stwierdzono w przypadku jednego skontrolowanego sklepu internetowego. Nieprawidłowości dotyczyły prezentacji miodów. W związku z tym, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku wszczął wobec odpowiedzialnego podmiotu postępowanie administracyjne. W wyniku podjętego postępowania, podmiot zapewnił odpowiednią reklamę i prezentację oferowanych do sprzedaży środków spożywczych. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku skierował do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wnioski o nałożenie kary pieniężnej na przedsiębiorcę, który nie zapewnił zgodnej z przepisami prawa żywnościowego prezentacji oferowanych do sprzedaży środków spożywczych ogólnego spożycia.

W 2023 r. skierowano do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wniosek o ukaranie przedsiębiorcy, w związku z nieprawidłową prezentacją środków spożywczych oferowanych do sprzedaży za pośrednictwem stron internetowych. Wniosek dotyczył postępowania administracyjnego wszczętego w 2022 r. W wyniku podjętych działań, na przedsiębiorcę została nałożona kara pieniężna w wysokości 3 000 zł.

1.4 Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego.

W 2023 r. przeprowadzono 119 kontroli sanitarnych w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 23 mandaty karne na kwotę 4 800 zł. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- brak porządku i czystości w pomieszczeniach produkcyjnych;
- stosowanie do produkcji posiłków art. spożywczych przeterminowanych;
- brak ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów spożywczych wymagających przechowywania w obniżonej temperaturze;
- brak identyfikowalności surowców stosowanych do produkcji (brak etykiet);
- brak dezynfekcji powierzchni mających kontakt z żywnością;

- brak stosowanej procedury opartej na zasadach systemu HACCP.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 7 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów.

W 2023 r. w trakcie sezonu letniego prowadzono wzmożony nadzór sanitarny nad zakładami żywienia zbiorowego otwartego na terenie miasta Malbork, a w tym okresie, pod nadzorem znajdowało się 107 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, w tym: 40 zakładów małej gastronomii, 37 zakładów małej gastronomii ruchomych lub tymczasowych. Łącznie, w tych zakładach przeprowadzono 46 kontroli sanitarnych. Niezgodności z przepisami prawa żywnościowego stwierdzono podczas 18 kontroli zakładów. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 11 mandatów karnych na łączną kwotę 2 300 zł. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to: brak porządku i czystości, brak wdrożonych procedur opartych na zasadach systemu HACCP/ GHP /GMP, zanieczyszczenia krzyżowe, stosowanie w przygotowywaniu posiłków art. spożywczych przeterminowanych.

1.5 Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

W 2023 r. przeprowadzono 39 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, w tym 2 kontrole interwencyjne.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 1 decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładu. Nie nałożono grzywien w formie mandatów karnych.

1.6 Zakłady usług cateringowych.

W 2023 r. przeprowadzono 5 kontroli w zakładach usług cateringowych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 3 mandaty karne na kwotę 1 200 zł, za :

- brak czystości i porządku w zakładzie;
- stosowanie do produkcji potraw art. spożywczych przeterminowanych;
- zanieczyszczenia krzyżowe;
- brak stosowania procedur GHP/GMP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

1.7 Stan sanitarny obiektów nieewidencjonowanych.

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego przeprowadzono 9 kontroli w zakładach żywnościowych nieewidencjonowanych, w tym:

- 6 ruchomych lub tymczasowych zakładach małej gastronomii;
- 2 ruchomych i tymczasowych zakładach obrotu żywnością;
- 1 innym zakładzie obrotu żywnością.

Kontrole zakładów nieewidencjonowanych przeprowadzono głównie w związku z działaniami mającymi na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności w trakcie imprez plenerowych typu: „XII Wiosenne Targi Ogrodnicze” w Starym Polu, „Truck Show” w Nowym Stawie, „XXVII Żuławskie Targi Rolne” w Starym Polu, „Oblężenie Malborka”, „Żuławy w Rytmie Disco” w Nowym Stawie, „XXVIII Jesienne Targi Ogrodnicze” w Starym Polu. Ogółem w trakcie imprez plenerowych przeprowadzono 7 kontroli.

Pozostałe 2 kontrole sanitarne przeprowadzono w ruchomych lub tymczasowych zakładach obrotu żywnością. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 zakładzie, tj. nieprawidłowe warunki termiczne oraz higieniczne przechowywania artykułów spożywczych, brak identyfikowalności artykułów spożywczych, brak opracowanych i wdrożonych procedur opartych na systemie HACCP. Za stwierdzone uchybienia nałożono na osobę odpowiedzialną grzywnę w formie mandatu karnego w wysokości 500 zł.

2. Interwencje konsumenckie.

W 2023 r. do PSSE w Malborku wpłynęło 19 wniosków konsumentów o interwencję dot. bezpieczeństwa żywności. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych w zakładach, w przypadku 9 zgłoszeń potwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego.

Wnioski o interwencję dotyczyły nieprawidłowości w zakresie:

- braku czystości w sklepach lub zakładach żywienia zbiorowego;
- sprzedaży lub stosowania w produkcji posiłków artykułów spożywczych przeterminowanych lub o niewłaściwej jakości zdrowotnej;
- niewłaściwych warunków przechowywania art. spożywczych, w tym wymagających chłodzenia;
- braku higieny personelu;
- obecności szkodników (myszy);
- nieprawidłowej jakości żywienia w szpitalu i domu pomocy społecznej;

- nieprawidłowego sposobu usuwania zużytego tłuszczu smaźalniczego.

3. Wzmoczony nadzór nad zbożem pochodzącym z Ukrainy.

W związku z ryzykiem tworzenia się t.zw. szarej strefy handlu zbożem pochodzącym z Ukrainy oraz podejrzeniem wykorzystywania na terenie kraju zboża na cele konsumpcyjne, zgłaszanego przy odprawach granicznych jako zboże do celów technicznych, przeprowadzano kontrole w magazynach zbożowych prowadzących skup zbóż. W wyniku kontroli nie stwierdzono magazynowania zbóż pochodzących z Ukrainy.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku nawiązał współpracę z Krajową Administracją Skarbową, w celu przeprowadzania kontroli sanitarnych zbóż przeznaczonych na cele konsumpcyjne. Wywołane było to podejrzeniem niewłaściwej jakości zboża, prawdopodobnie pochodzenia ukraińskiego, przywożonego do Polski w ramach obrotu wewnątrzunijnego ze Słowacji. W ramach podjętej współpracy w 2023 r. nie przeprowadzono w/w kontroli.

4. Działania podejmowane w związku z ryzykiem występowania Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF).

Podczas przeprowadzania rutynowych kontroli sanitarnych w zakładach obrotu żywnością i żywienia zbiorowego, kontrolowano pochodzenie mięsa wieprzowego, mięsa z dzika oraz sposób zagospodarowania odpadów w zakładach żywnościowych w związku z afrykańskim pomorem świń.

W wyniku przeprowadzanych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu mięsa i przetworów z dzika.

Nieprawidłowości wykazywano w przypadku wprowadzania do obrotu pozostałych przetworów mięsnych tj. brak identyfikowalności wędlin (brak etykiet), sprzedaż wędlin przeterminowanych, nieprawidłowe warunki termiczne przechowywania wędlin. Za stwierdzone uchybienia nakładano mandaty karne.

5. Nadzór nad suplementami diety oraz środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz żywnością wzbogaconą.

Liczba podmiotów nadzorowanych zajmujących się suplementami diety/środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia (2023 r.)					
Producent/ Importer	Sprzedaż hurtowa	Sprzedaż detaliczna (w tym równocześnie przez Internet)	Sprzedaż internetowa	Apteki	Inne (super i hipermarkety, kluby sportowe, sexshopy)
1	2	0	4	21	25

W 2023 r. wg ewidencji na terenie powiatu malborskiego znajdowały się 53 zakłady prowadzące sprzedaż suplementów diety, środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego i żywności wzbogacanej, w tym 1 zakład produkcyjny.

Oprócz kontroli przeprowadzonych w supermarketach, w 2023 r. przeprowadzono 5 kontroli w aptekach, 1 w zakładzie produkcyjnym, 1 klubie sportowym, 1 w sklepie zielarskim.

Ponadto przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych stron internetowych, za pośrednictwem których wprowadzane są do obrotu ww. środki spożywcze. Ogółem ocenie oznakowania i prezentacji poddano 10 suplementów diety oraz 1 art. spożywczy wzbogacany.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prezentacji i reklamy oferowanych do sprzedaży środków spożywczych.

6. Nadzór nad letnim i zimowym wypoczynkiem dzieci i młodzieży.

W ramach prowadzonego nadzoru nad zimowym oraz letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych w zakresie oceny warunków żywienia w trakcie kolonii, obozów lub półkolonii.

Zakłady, w których żywiono dzieci podczas wypoczynku, znajdowały się w ewidencji nadzorowanych zakładów. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie m. in. jakości zdrowotnej art. spożywczych stosowanych do przygotowywania posiłków, warunków przechowywania żywności wymagającej chłodzenia, dokumentacji potwierdzającej pochodzenie surowców stosowanych do produkcji posiłków oraz jakości żywienia.

7. Ocena jakości żywienia.

7.1. Ocena jakości żywienia w jednostkach systemu oświaty.

W 2023 r. prowadzono nadzór nad realizacją przepisów zawartych w rozporządzeniu *Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.*

W związku z tym przeprowadzano kontrole w stołówkach szkolnych i przedszkolnych, automatach do dystrybucji żywności, znajdujących się na terenie placówek oświatowych.

W 1 stołówce zespołu szkolno-przedszkolnego dokonano oceny ilościowej i jakościowej żywienia dzieci w wieku przedszkolnym. Ocenę jadłospisu przeprowadzono z użyciem programu komputerowego „Dieta 6 D”, na podstawie jadłospisu dekadowego, raportów żywieniowych oraz sprawozdań z badań laboratoryjnych posiłku obiadowego. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie planowania żywienia (jadłospisów). Nieprawidłowości dotyczyły:

- braku dwóch porcji mleka lub produktów mlecznych w ciągu dnia;
- braku porcji ryby co najmniej 1 raz w tygodniu;
- zaniżonego dziennego zapotrzebowania wartości energetycznej i składników odżywczych;
- zawyżonej zawartości soli.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie środków spożywczych stosowanych do produkcji potraw.

W celu zapewnienia poprawy jakości żywienia, wszczęto postępowanie administracyjne wobec organu prowadzącego oraz pisemnie zobowiązano do poprawy jadłospisu.

Przeprowadzono 1 kontrolę automatów do dystrybucji żywności znajdujących się w jednostkach systemu oświaty. W trakcie kontroli przeprowadzonej w szkole podstawowej poddano ocenie zgodności z *rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty*, produkty spożywcze z grup: wyroby cukiernicze, soki owocowe, napoje. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono niezgodności w/w zakresie.

7.2. Ocena jakości żywienia w pozostałych zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego.

W 2023 r. przeprowadzono ocenę ilościową i jakościową żywienia pacjentów szpitala w Malborku, ul. Armii Krajowej 105/106. Ocenę jadłospisu przeprowadzono z użyciem programu komputerowego

„Dieta 6 D” oraz „Arkusza oceny dekadowej jadłospisów”, na podstawie jadłospisu dekadowego diety podstawowej /dorośli/, raportów żywieniowych, sprawozdania z badań laboratoryjnych posiłku obiadowego.

Analizowany jadłospis dekadowy został oceniony jako zadowalający. Stwierdzone nieprawidłowości dot. żywienia pacjentów w odniesieniu do wyróżników zawartych w „Arkuszu oceny dekadowej jadłospisów” dotyczyły:

- **przerwy między posiłkami w ciągu dnia** - nieprawidłowe przerwy między posiłkami w ciągu dnia, (do 5 godzin), w szpitalu zapewnione były jedynie 3 posiłki w ciągu dnia,
- **przerwa nocna** - przerwa nocna powyżej 14 godz.,
- **rośliny strączkowe suche** - brak roślin strączkowych suchych 2 lub 3 razy w dekadzie; rośliny strączkowe suche występowały raz w dekadzie,
- **zróżnicowanie technik przygotowania potraw w dekadzie** - zastosowano tylko dwie techniki przygotowania potraw,
- **potrawy smażone w dekadzie** - potrawy smażone w dekadzie występowały 4 razy.

Analiza pobranego do badań laboratoryjnych posiłku obiadowego wykazała:

- wartość energetyczna niższa od zalecanego zapotrzebowania na energię;
- zawartość białka wyższa od zalecanej normy żywieniowej;
- zawartość tłuszczu niższa od zalecanej normy żywieniowej;
- zawartość soli zawyżona.

W celu poprawy jakości żywienia pacjentów szpitala w Malborku, ul. Armii Krajowej 105/106, zobowiązano podmiot prowadzący do poprawy jadłospisów. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie wykazano znacznej poprawy jakości żywienia. W związku z tym, że jadłospis został oceniony jako zadowalający, kolejną ocenę jakości żywienia w szpitalu w Malborku zaplanowano na 2024 r.

8. Eksport żywności.

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego nie przeprowadzano kontroli granicznych w zakresie eksportu żywności lub materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

9. Nadzór nad bezpieczeństwem żywności.

1. W okresie od marca do grudnia 2023 r. prowadzono działalność związaną z zapewnieniem bezpieczeństwa spożywanych przez mieszkańców nadzorowanego terenu, grzybów świeżych naturalnie rosnących. Udzielono kilku porad w zakresie ustalenia gatunków zebranych grzybów oraz ich przydatności do spożycia.

2. W 2023 r. prowadzono działania związane z monitorowaniem procesu wycofywania z obrotu żywności niebezpiecznej w związku powiadomieniami alarmowymi i informacyjnymi w ramach systemu RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach).

Wycofaniu z obrotu na nadzorowanym terenie podlegało 26 środków spożywczych z następujących grup: przyprawy, warzywa suszone, mięso, wyroby ciastkarskie, wyroby cukiernicze, oleje, suplementy diety.

Wycofywane z obrotu art. spożywcze stanowiły bezpośrednie lub pośrednie zagrożenie dla zdrowia konsumentów z uwagi na zanieczyszczenie bakteriami chorobotwórczymi, mikotoksynami lub obecność niedozwolonych substancji, alergenów oraz pozostałości pestycydów.

3. W ramach sprawowanego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu malborskiego w 2023 r. pobierano próbki art. spożywczych do badań laboratoryjnych.

Ogółem pobrano 225 próbek żywności. Próbki zbadano w zakresie:

- 124 próbki - zanieczyszczenia mikrobiologiczne,
- 101 próbek- zanieczyszczenia chemiczne.

Dyskwalifikacji w 2023 r. ogółem uległo 6 próbek żywności.

10. Nadzór nad jakością zdrowotną materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Nadzór sanitarny nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością obejmuje zarówno higieniczno-sanitarne warunki produkcji, jak i bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów.

W 2023 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku na terenie powiatu malborskiego znajdowało się 25 zakładów obrotu (w tym jedna hurtownia) oraz 4 zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2023 r. skontrolowano:

- 1 zakład produkcji (zakład produkcji woreczków i rękawów polietylenowych);
- 2 zakłady obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością - 2 sklepy przemysłowe.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach sprawowanego nadzoru pobrano i zbadano 3 próbki materiałów i wyrobów

przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Pobrane próbki zbadano w następujących kierunkach badań:

- wyroby szklane – zakres badania: migracja ołowiu i kadmu;
- wyroby ceramiczne - zakres badania: migracja ołowiu i kadmu;
- wyroby z poliamidu – zakres badania: migracja specyficznych pierwszorzędowych amin aromatycznych;

Zbadane próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością nie uległy dyskwalifikacji.

11. Współpraca z innymi instytucjami i inspekcjami.

11.1 Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną.

W związku z „Porozumieniem ramowym z dnia 30 listopada 2018 r. zawartym pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Malborku i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Malborku o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej” przesłano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Malborku zaktualizowaną listę zakładów wspólnie nadzorowanych oraz wykaz zakładów zaplanowanych do wspólnych kontroli w 2023 r. na terenie powiatu malborskiego.

W 2023 r. pod wspólnym nadzorem obu inspekcji znajdowało się 11 zakładów, w tym:

- 1 supermarket, prowadzący produkcję przetworów mięsnych;
- 9 zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują lub wprowadzają na rynek pasze lub materiały paszowe dla zwierząt (cukrownia, 3 piekarnie, 4 magazyny zbożowe, wytwórnia ziół);
- hurtownia drobiu.

W 2023 r. przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej 3 kontrole planowane w zakładach pod wspólnym nadzorem. Kontrolami objęto supermarket, magazyn zbożowy i piekarnię. W 1 ze skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości dot. niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń żywnościowych i wyposażenia. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, nałożono na przedsiębiorcę grzywnę w formie mandatu karnego oraz wydano decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarnego zakładu.

11.2 Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

W 2023 r. w związku z „Planem działania na 2023 r. dot. produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach Porozumienia z dnia 22.10.2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”, wytypowano do wspólnych kontroli zakłady produkcji podstawowej art. spożywczych pochodzenia roślinnego.

Wspólnie z przedstawicielem Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono 4 kontrole w gospodarstwach rolnych prowadzących uprawę ogórków, pomidorów i gryki. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

11.3 Współpraca z Inspekcją Ochrony Środowiska.

W 2023 r. w związku z „Planem działania na 2023 r. dot. produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach Porozumienia z dnia 22.10.2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”, nie wytypowano do kontroli sanitarnych gospodarstw rolnych znajdujących się na terenie powiatu malborskiego.

12. Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu produktami kosmetycznymi.

Nadzór sanitarny nad kosmetykami obejmuje bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów oraz warunki sanitarne ich produkcji.

W 2023 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku na nadzorowanym terenie znajdowały się 2 zakłady produkcji kosmetyków oraz 27 zakładów obrotu kosmetykami, w tym 1 hurtownia.

W 2023 r. przeprowadzono kontrolę w zakładzie produkcji kosmetyków, prowadzącym działalność w zakresie wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych (perfum) pod własną nazwą i znakiem towarowym. Zakład zleca wykonanie i konfekcjonowanie produktów kosmetycznych innym wytwórcom. W trakcie przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania sprzedawanych perfum. W związku z tym, wszczęto wobec przedsiębiorcy postępowanie administracyjne i nałożono karę pieniężną wysokości 300 zł.

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

Ponadto przeprowadzono 3 kontrole w obiektach obrotu kosmetykami, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania opakowań jednostkowych produktów kosmetycznych. Ogółem oceniono oznakowanie 6 produktów kosmetycznych. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono wprowadzania do obrotu kosmetyków zawierających substancje niedozwolone tj. salicylan metylu, metyl-N-methylantranilate, zinc pyrithione.

W trakcie przeprowadzonych kontroli nie pobrano do badań laboratoryjnych próbek produktów kosmetycznych.

SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ

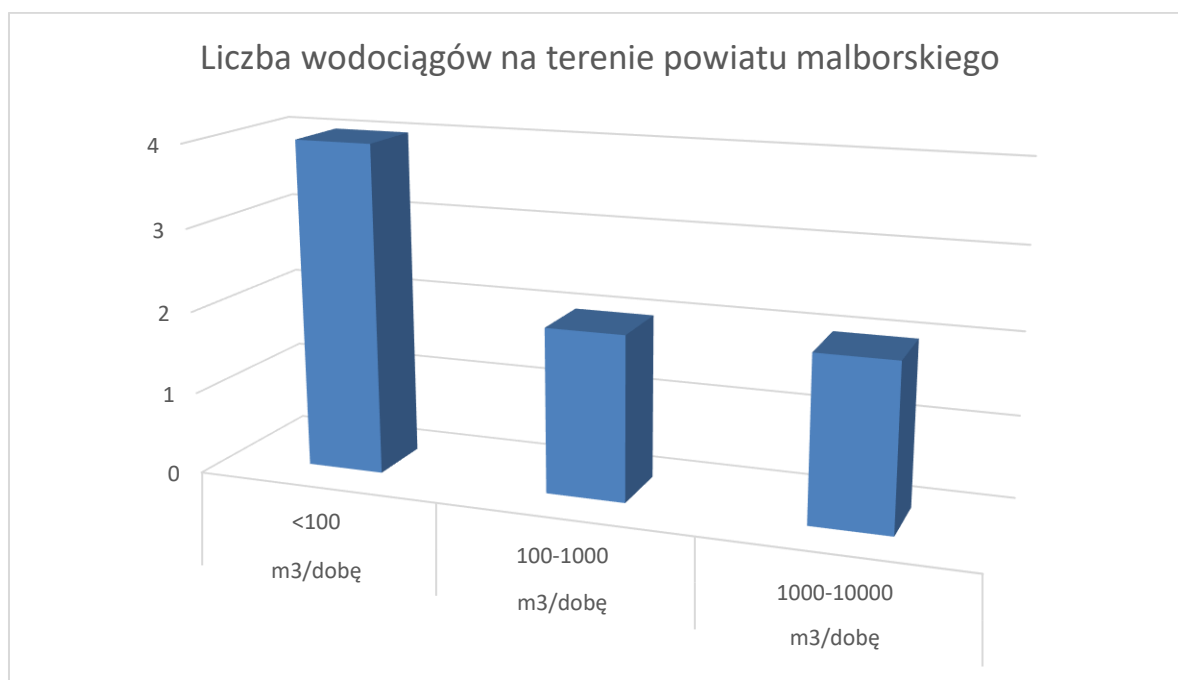
Zadaniem Sekcji Higieny Komunalnej w 2023 r. podobnie jak w latach poprzednich, był nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym mieszkańców naszego powiatu, m.in. nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia, świadczeniem usług z branży beauty, obiektami użyteczności publicznej oraz środkami transportu.

Na koniec 2023 r. w ewidencji Sekcji Higieny Komunalnej znajdowały się 192 obiekty. Przeprowadzono 141 kontroli, w tym: 114 planowych i 27 nieplanowych (m.in. kontrole interwencyjne, kontrole w obiektach nowopowstałych, kontrole imprez masowych oraz środków transportu). Stan sanitarny obiektów oceniono jako dobry.

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W powiecie malborskim pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej znajdowało się 8 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 1 wodociąg lokalny wykorzystujący wodę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 56 próbek wody. Wydano 17 okresowych ocen jakości wody do spożycia przez ludzi za rok 2023.

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

Przedsiębiorstwa wodociągowe prowadziły systematyczną kontrolę wewnętrzną jakości wody wg ustalonego z PPIS w Malborku harmonogramu poboru próbek wody na rok 2023. Jakość wody do spożycia w 2023 r. odpowiadała normom sanitarnym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) za wyjątkiem:

- wodociągu publicznego Kamienica.

W dniu 1.09.2023 r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia ze względu na obecność bakterii z grupy Enterokoków w ilości 2 jtk/100 ml w próbce wody pobranej z WP Kamienica. Zarządca wodociągu podjął natychmiastowe działania w celu usunięcia nieprawidłowości, a ich skuteczność została potwierdzona powtórными badaniami wody. W dniu 4.09.2023 r. PPIS w Malborku wydał ocenę jakości wody stwierdzającą przydatność wody do spożycia przez ludzi.

- wodociągu lokalnego Piekarnia Szymankowo.

W związku z ponadnormatywnymi wartościami jonu amonowego w dniu 10.11.2023 r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia w zakresie ww. parametru. Postępowanie administracyjne w toku.

Przedsiębiorstwa wodociągowo- kanalizacyjne odpowiedzialne za zaopatrzenie w wodę na terenie powiatu malborskiego:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ul. Bolesława Chrobrego 31, 82- 200 Malbork,
- Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o. , ul. Warszawska 28a, 82-100 Nowy Dwór Gdański,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej, ul. Główna 5, 82-213 Miłoradz,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej ul. Ludwika Solskiego 1, 82-200 Malbork.

1.1 Stan skolonizowania instalacji ciepłej wody użytkowej bakteriami z rodzaju Legionella sp. w nadzorowanych obiektach.

W ramach nadzoru sanitarnego dokonano poboru :

- 3 próbek ciepłej wody użytkowej w Domu Pomocy Społecznej w Malborku,
- 5 próbek ciepłej wody użytkowej w budynkach Szpitala w Malborku oraz 5 próbek w ramach dochodzenia epidemiologicznego związanego z zachorowaniem pacjentki na legionellozę i 1 próbki w miejscu zamieszkania pacjentki.

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

W wyniku przeprowadzonych badań w ww. obiektach nie stwierdzono skolonizowania sieci wodnej przez bakterie Legionella:

- 4 próbek ciepłej wody użytkowej w obiektach basenowych na terenie miasta Malborka. W wyniku kontroli stwierdzono średnie skażenie wewnętrznej sieci ciepłej wody użytkowej w obiekcie basenowym przy ul. Narutowicza. Zarządca obiektu podjął działania zmierzające do redukcji liczby bakterii. Powtórne wyniki badania wody nie wykazały przekroczeń.
- 3 próbek ciepłej wody użytkowej w ramach dochodzenia epidemiologicznego związanego z zachorowaniem na Legionelozę turystki z zagranicy, która czasowo przebywała w obiekcie noclegowym na terenie miasta Malborka. Badania wykazały wysokie skażenie wewnętrznej instalacji wodociągowej w budynku. Wydano decyzję nakazującą natychmiastowe wyłączenie z eksploatacji urządzeń wytwarzających aerozol wodno-powietrzny do czasu doprowadzenia jakości ciepłej wody do wymogów sanitarnych. Decyzja została wykonana.

1.2 Laboratoria Badania Wody.

Na terenie powiatu malborskiego funkcjonowały 2 laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku.

Nazwa i adres organizacji macierzystej	Nazwa i adres laboratorium	Nr certyfikatu akredytacji/ data ważności
Centralny Wodociąg Żuławski sp. z o.o. ul. Warszawska 28/a, 82 – 100 Nowy Dwór Gdański	Laboratorium Badania Wody i Ścieków w Ząbrowie Ząbrowo 43 82 – 220 Stare Pole	AB 925 16.07.2024 r.
Eurofins Polska sp. z o.o. Al. Wojska Polskiego 90/a 82 – 200 Malbork	Eurofins Polska sp. z o.o. Al. Wojska Polskiego 90/a 82 – 200 Malbork	AB 1334 28.05.2024 r.

2. Obiekty użyteczności publicznej

Skontrolowane zakłady świadczące usługi branży beauty (70) posiadały wydzielone miejsca do przechowywania odzieży wierzchniej, pomieszczenia sanitarne dla klientów, pomieszczenia/miejsca do mycia sprzętu porządkowego. Narzędzia i sprzęt fryzjersko-kosmetyczny dezynfekowany był za pomocą środków do tego przeznaczonych.

Narzędzia wielokrotnego użytku, których stosowanie powoduje naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, następnie myciu i sterylizacji. Sterylizacja narzędzi odbywała się w zakładach lub w placówkach służby zdrowia na podstawie zawartych umów. W obiektach, w których przeprowadzane były zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek wdrożono i stosowano procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi. W obiektach świadczących usługi solaryjne (5) przestrzegane były wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 r. ż. oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium”.

Podczas kontroli ww. zakładów prowadzono także działania edukacyjne dla właścicieli i personelu z zakresu zapobiegania zakażeniom przy świadczeniu usług.

W okresie od 24.06.2023 r. do 27.08.2023 r. przy ul. Wileńskiej nad rzeką Nogat funkcjonowało 1 kąpielisko. Pobrano 1 próbkę wody z kąpieliska w ramach kontroli urzędowej oraz 4 próbki w ramach kontroli wewnętrznej. Organizator kąpieliska informował kąpiących się o jakości wody w kąpielisku. Kąpielisko oznakowane było przy użyciu tablicy informacyjnej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Wydano 5 bieżących ocen jakości wody w kąpielisku, stwierdzających przydatność wody do kąpeli. Jakość wody po sezonie kąpielowym sklasyfikowano jako doskonałą.

W sezonie letnim 2023 funkcjonowało także miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli

nad jeziorem Gnojewo. Wydano 2 bieżące oceny jakości wody stwierdzające przydatność wody do kąpieli.

Pod nadzorem PPIS w Malborku znajdowały się 3 tereny rekreacyjne, Muzeum Zamkowe, 1 obiekt sportowy oraz 3 obiekty basenowe kryte. Pływalnie zaopatrywane w wodę z wodociągu publicznego Malbork. Pływalnie wyposażone dostatecznie, posiadały prawidłowe zaplecze higieniczne. Jeden obiekt posiadał dodatkowe urządzenie atrakcji wodnych a w 2 obiektach znajdowały się pomieszczenia odnowy biologicznej. We wszystkich obiektach umieszczono regulamin korzystania z pływalni. W ramach bieżącego nadzoru dokonano poboru 8 próbek wody do badań. Jakość wody analizowanych próbek nie stanowiła zagrożenia dla osób kąpiących i odpowiadała warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (t. j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1230). W ramach kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody użytkownikom pływalni zarządzający obiektami basenowymi prowadzili nadzór nad jakością wody basenowej. W jednym z obiektów częstotliwość badań jakości wody nie była zgodna z ww. rozporządzeniem.

Do dyspozycji mieszkańców powiatu i turystów odwiedzających nasz powiat znajdowało się 5 ustępów publicznych, w tym 3 stałe i 2 tymczasowe. Przeprowadzone kontrole w 2023 r. nie wykazały nieprawidłowości.

W zakresie bezpieczeństwa korzystania z usług noclegowych w 2023 r. nie zanotowano uchybień.

W ewidencji PPIS w Malborku znajdowały się 24 obiekty, w tym: 8 hoteli, 2 pola biwakowe, 1 camping oraz 13 innych obiektów, w których świadczone były usługi noclegowe.

W minionym roku pod nadzorem S/HK znajdował się Dom Pomocy Społecznej, 1 placówka zapewniająca całodobową opiekę oraz 4 noclegownie dla bezdomnych.

Warunki sanitarno – higieniczne w skontrolowanych obiektach oceniono jako prawidłowe. Bielizna prana była w pralniach własnych lub oddawana do specjalistycznych pralni. Obiekty posiadały umowy na odbiór odpadów komunalnych. Zabiegi DDD wykonywane były systematycznie.

W obiektach świadczących usługi noclegowe uświadamiano właścicieli o konieczności prowadzenia pomiarów temperatury ciepłej wody użytkowej i przegrzewów instalacji ciepłej wody oraz konieczności badania wody w kierunku bakterii *Legionella sp.*

3. Środki transportu publicznego.

W roku 2023 tutejszy organ skontrolował 23 środki transportu publicznego. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Dworce.

Skontrolowano 1 dworzec kolejowy wraz z peronami. Przeprowadzona kontrola nie wykazała uchybień.

5. Postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku wydał 39 decyzji zezwalających na ekshumacje zwłok lub szczątków ludzkich, 1 decyzję na przewóz urny poza granicę kraju oraz 11 postanowień na sprowadzenie zwłok lub szczątków ludzkich z zagranicy.

6. Stan sanitarny pomieszczeń i urzędów podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Gospodarka odpadami komunalnymi i medycznymi w roku 2023 prowadzona była prawidłowo. Odpady medyczne na oddziałach usuwano do worków foliowych. Zużyty sprzęt jednorazowego użytku o ostrych końcach i krawędziach umieszczano w prawidłowo oznakowanych, szczelnych pojemnikach, bez możliwości ponownego otwarcia. Odpady z oddziałów transportowane były do magazynu odpadów medycznych, skąd odbierane były przez specjalistyczną firmę. Gospodarka i obrót bielizną czystą i brudną prowadzone były prawidłowo. Transport i pranie bielizny prowadzony był przez specjalistyczną firmę zewnętrzną.

7. Karetki pogotowia.

Skontrolowano 3 karetki pogotowia. Mycie zewnętrzne pojazdów odbywało się w myjniach samochodowych. Wnętrze pojazdów myto i dezynfekowano zgodnie z procedurami. Kontrole nie wykazały uchybień.

8. Interwencje.

W 2023 r. z terenu powiatu wpłynęło do PPIS w Malborku 11 wniosków o interwencję w zakresie:

- 1 dotycząca nieprawidłowych warunków sanitarno-higienicznych w pokoju dla osób zatrzymanych w KPP w Malborku,
- 5 dotyczących uciążliwości powodowanych przez koty, gryzonie, gołębie i kury na terenie powiatu malborskiego,
- 1 dotycząca uciążliwości powodowanych przez bezdomnych przebywających na ogródkach działkowych w Malborku,
- 2 dotyczące nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego w lokalach mieszkalnych na terenie miasta Malborka,
- 1 dotycząca uciążliwości zapachowych powodowanych przez biogazownię w Tragaminie,
- 1 dotycząca nieprawidłowej jakości wody z WP Kończewice.

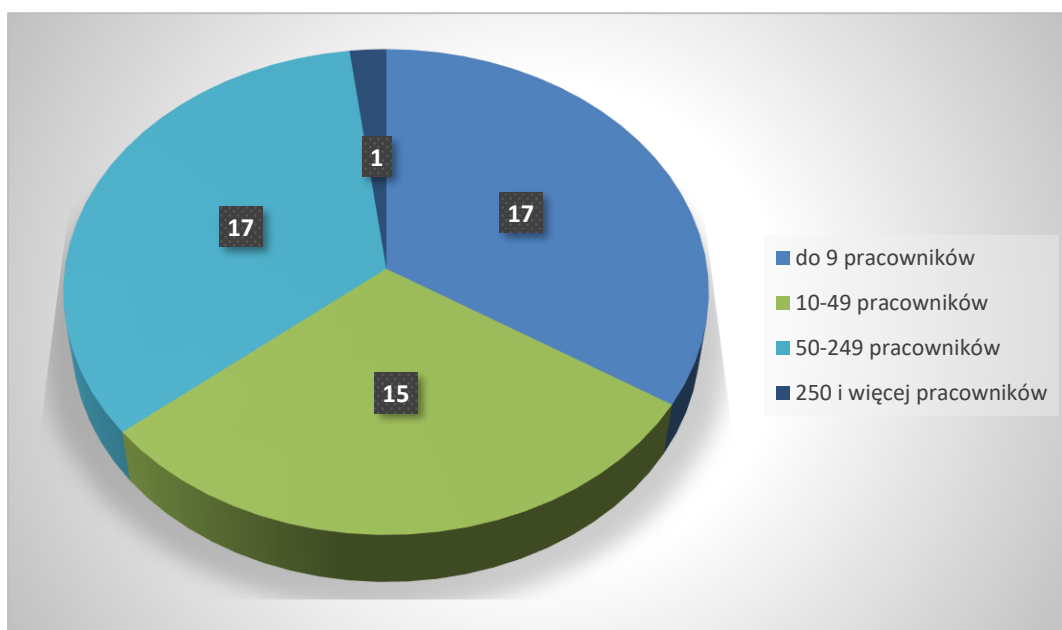
Po rozpatrzeniu wymienionych interwencji stwierdzono, że: 4 interwencje były bezzasadne, 7 po rozpatrzeniu przekazano wg kompetencji innym organom. Wszystkie interwencje zostały załatwione terminowo.

SEKCJA HIGIENY PRACY

1. Nadzór bieżący nad warunkami pracy

W 2023 roku pracownicy Sekcji Higieny Pracy w Malborku przeprowadzili 56 kontroli w 50 zakładach pracy, w których zatrudnionych było 3084 pracowników. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 4 decyzje administracyjne zawierające 9 nakazów oraz 4 decyzje ustalające opłatę za czynności kontrolne.

Wykres 1. Liczba zakładów pracy skontrolowanych w roku 2023 w powiecie malborskim

Do najczęściej stwierdzanych w czasie kontroli uchybień należą:

- brak aktualnych badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- karty charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych niezgodne z przepisami,
- nieprawidłowy stan higieniczno- sanitarny pomieszczeń pracy,
- nieprawidłowe oznakowanie detergentów,
- nieprawidłowe karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu detergentów,
- brak dostępu do strony internetowej umożliwiającej zapoznanie się ze składnikami detergentów,

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

- brak rejestru prac narażających na szkodliwe czynniki rakotwórcze,
- brak dokumentacji stwierdzającej zapoznanie się pracowników ze szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi.

Analiza narażenia zawodowego wykazała, że 56 pracowników zatrudnionych jest w szkodliwych warunkach pracy, tj. w warunkach, w których stwierdzono stężenia i natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia przekraczające dopuszczalne normy (NDS- najwyższe dopuszczalne stężenie; NDN- najwyższe dopuszczalne natężenie). Należy przy tym zaznaczyć, iż w 1 przypadku 2 pracowników wykonywało pracę w przekroczeniach normatywów higienicznych kilku szkodliwych czynników jednocześnie (hałas, drgania mechaniczne).

Czynnik szkodliwy	Liczba osób pracujących w przekroczeniach
Hałas	56
Pyły	0
Czynniki chemiczne	0
Drgania mechaniczne	2
Mikroklimat (gorący i zimny)	0

Tabela 1. Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach normatywów higienicznych

Na terenie powiatu malborskiego w 1 zakładzie na 16 stanowiskach pracy obniżono hałas do obowiązujących norm dzięki zastosowaniu nowych rozwiązań technologicznych.

W przypadku braku możliwości eliminacji przekroczeń normatywów higienicznych, np. hałasu, egzekwuje się od pracodawców stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych ograniczających narażenie pracowników. Ponadto należy prowadzić odpowiednią profilaktykę medyczną oraz właściwe środki ochrony indywidualnej.

2. Liczba chorób zawodowych stwierdzonych na terenie powiatu malborskiego.

W roku 2023 przeprowadzono 12 postępowań w zakresie oceny narażenia zawodowego w zakładach pracy na podległym terenie. Wydano 2 decyzje administracyjne o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. (Poz. 15- przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym- *nauczyciel*; Poz. 26- choroby zakaźne albo pasożytnicze- COVID-19- *stanowisko administracyjne*.)

3. Nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w powiecie malborskim.

W roku 2023 nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy pełniono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 roku w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2021 r., poz. 2235 ze zm.)

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu malborskiego skontrolowano 9 zakładów pracy, w których występowały czynniki rakotwórcze i mutagenne. W bezpośrednim kontakcie z ww. czynnikami w skontrolowanych zakładach zatrudnionych było 280 osób (w tym 189 kobiet). Przeprowadzono 10 kontroli i wydano 1 decyzję dotyczącą poprawy warunków pracy. Wydana decyzja dotyczyła braku aktualnych rejestrów prac i pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze oraz braku dokumentacji potwierdzającej zapoznanie się ze szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi.

4. Informacja z zakresu nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi i prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.

Nadzorem nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami chemicznymi w roku sprawozdawczym objęto:

- producentów substancji/mieszanin chemicznych- 2 kontrole,
- importera substancji/mieszanin chemicznych- 2 kontrole,
- dystrybutorów substancji/mieszanin chemicznych- 12 kontroli,
- stosujących niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny- 24 kontrole, wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kat. 2 i 3- 2 kontrole
- stosujących prekursorów narkotyków kat. 2 i 3- 7 kontroli.

5. Azbest.

Przeprowadzono 2 kontrole dotyczące warunków pracy 6 pracowników podczas usuwania wyrobów zawierających azbest. Kontrole nie wykazały uchybień.

6. Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W roku 2023 przeprowadzono 11 kontroli w zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi z grup 2 i 3. Liczba pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne wyniosła na gr. 2-627, a na gr. 3- 540.

7. Informacja z zakresu nadzoru nad podmiotami leczniczymi.

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu malborskiego skontrolowano 3 obiekty zatrudniające 581 osób. W ww. obiektach nie występuje narażenie na cytostatyki.

8. Współpraca z innymi instytucjami.

W 2023 r. Sekcja Higieny Pracy współpracowała (w zakresie chorób zawodowych) z Państwową Inspekcją Pracy, Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Gdańsku, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi).

9. Promocja Zdrowia.

W 2023 r. Sekcja Higieny Pracy w nadzorowanych obiektach prowadziła działania informacyjno-edukacyjne w zakresie przeciwdziałania powstawania chorób zawodowych, szkodliwości działania czynników rakotwórczych, w tym azbestu, przeciwdziałania powstawania nadmiernego hałasu na stanowiskach pracy. Kontynuowano działania kontrolne w ramach "Narodowego Programu Ograniczania Zdrowotnych następstw palenia tytoniu w Polsce". Rozpowszechniano informacje związane z kampaniami "Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy", „ Bezpieczeństwo pracy w świecie cyfrowym", "Uchroń siebie i innych- noś półmaskę".

10. Nadzór nad środkami zastępczymi.

Na terenie objętym nadzorem nie stwierdzono stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych oraz nie stwierdzono przypadków zatrucień środkami zastępczymi.

11. Interwencje.

W 2023 r. z terenu powiatu wpłynęły do PPIS w Malborku 2 wnioski o interwencję w zakresie:

- przeterminowanych produktów z zawartością olejku konopnego w trawomacie,
- nieprawidłowych warunków pracy w szwalni.

Obie interwencje okazały się bezzasadne.

SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Stan higieniczno-sanitarny placówek nauczania i wychowania na terenie powiatu malborskiego w 2023 r.

W roku 2023 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie malborskim łącznie przeprowadzili 67 kontroli. Skontrolowano 53 stałe placówki oświatowo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży spośród 87 znajdujących się w ewidencji. Placówki objęte stałym nadzorem to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, w tym szkoła wyższa, a także żłobki, przedszkola, placówki kształcenia ustawicznego, placówki z pobytem całodobowym, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego oraz placówki wychowania pozaszkolnego.

Zakres nadzoru prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną obejmował również ocenę stanu sanitarnego i warunków higieniczno-sanitarnych wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, w ramach czego przeprowadzono 23 kontrole.

Ocenie poddano m.in. dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wymagań ergonomii, tygodniowe rozkłady zajęć szkolnych w zakresie higieny procesu nauczania, warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W trakcie kontroli sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zwracali uwagę na zapewnienie uczniom warunków do utrzymania higieny osobistej.

2. Stan sanitarny i techniczny żłobków i klubów dziecięcych.

W 2023 r. na terenie powiatu malborskiego funkcjonowało 5 żłobków i 6 klubów dziecięcych, z czego wszystkie 11 placówek skontrolowano. Do poddanych kontrolom placówek uczęszczało w sumie 220 dzieci. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Stan sanitarny i techniczny placówek wychowania przedszkolnego.

W roku 2023 r. pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolowali 7 przedszkoli funkcjonujących samodzielnie spośród 16 działających na terenie powiatu malborskiego. Poza tym skontrolowane zostały 3 przedszkola funkcjonujące w zespołach szkół, w tym 1 przedszkole specjalne. Do przedszkoli tych uczęszczało w sumie 733 dzieci. W ramach nadzoru nad przedszkolami przeprowadzono łącznie 12 kontroli, w tym: 9 w przedszkolach funkcjonujących samodzielnie, 3 w przedszkolach w zespołach szkół, 2 kontrole sprawdzające. Spośród wszystkich skontrolowanych

placówek w 2 odnotowano zastrzeżenia w stosunku do stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego. Wydano zalecenia i 1 decyzję administracyjną, którą wyegzekwowano w 2023 r. Wydano 2 decyzje płatnicze na łączną kwotę 795 zł.

4. Ergonomia w przedszkolach.

W ramach sprawowanego nadzoru uwagę zwracano przede wszystkim na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci, odpowiednie zestawienie mebli, ich oznakowanie oraz stan techniczny i posiadanie certyfikatu. Dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w wybranych placówkach. Oceniono 169 stanowisk w 7 oddziałach 2 placówek. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

5. Stan sanitarny i techniczny szkół podstawowych.

W roku 2023 pracownik sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolował 10 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie spośród 13 działających na terenie powiatu malborskiego. Poza tym skontrolowane zostały 4 szkoły podstawowe funkcjonujące w zespołach szkół. Przeprowadzono łącznie 8 kontroli, w tym 3 kontrole sprawdzające. Do szkół tych uczęszczało w sumie 1167 dzieci.

W 2023 roku stan zarówno higieniczno-sanitarny, jak i techniczny budynków i pomieszczeń był odpowiedni, nie stwierdzono nieprawidłowości.

6. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2023/ 2024 na terenie powiatu malborskiego.

W 2023 r. w 7 wybranych placówkach na terenie powiatu malborskiego przeprowadzono ocenę przygotowania szkół do nowego roku szkolnego. Szkoły były przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2023/2024. Zapewniały m. in.:

- zajęcia w systemie jednoczesnym,
- sale lekcyjne o odpowiedniej powierzchni 2,5 m na jednego ucznia (przy pełnym obłożeniu),
- wentylację w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt uczniów (sale lekcyjne, świetlice, sale gimnastyczne), a w niektórych placówkach funkcjonowała instalacja wentylacyjno-klimatyzacyjna,
- świetlice dla dzieci oraz miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych,
- dostęp do urządzeń higieniczno-sanitarnych dla uczniów,

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

- warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego na terenie szkół,
- możliwość dodatkowego korzystania z obiektów poza placówką (basen, lodowisko, ORLIK) w ramach zajęć sportowych
- zaplecze sanitarne przy blokach sportowych,
- gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach,
- dostęp do wody pitnej (źródleńka, poidleńka, woda w dzbankach),
- natężenie oświetlenia sztucznego zgodne z PN.

W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Szkoły z powiatu malborskiego

7. Zmiany w infrastrukturze nadzorowanych placówek.

Na terenie powiatu malborskiego w 2023 r. dokonano zmian w infrastrukturze w 2 placówkach, tj. w:

- Zespole Szkolno – Przedszkolnym, ul. Gdańska 53, 82-230 Nowy Staw, gdzie prowadzone były prace budowlano – remontowe, polegające na zmianie infrastruktury budynku i terenu wokół placówki. W roku szkolnym 2023/2024 r. nie prowadzono tam zajęć dla dzieci. Na czas remontu budynek wyłączono z użytkowania, a zajęcia szkolne prowadzone były w 3 istniejących budynkach w Nowym Stawie, tj. przy: ul. Bankowej 2, ul. Mickiewicza 54 i ul. Jana Pawła II 2.
- Zespole Szkół, ul. Szkolna 1, 82-213 Miłoradz w miejscu istniejącej starej sali po rozbiórce, przy szkole wybudowano nowy budynek sali gimnastycznej.

8. Ergonomia w szkołach.

W użytkowaniu mebli szkolnych istotne jest stosowanie zasad ergonomii – dostosowanie wymiarów mebli do wzrostu uczniów. W 2023 roku ocenę dostosowania mebli do wzrostu przeprowadzono w 5 szkołach różnego typu – w 9 oddziałach oceniono 158 stanowisk. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

9. Higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach.

W 2023 roku ocenę rozkładu zajęć lekcyjnych przeprowadzono w 5 szkołach dla 25 oddziałów. Nie stwierdzono nieprawidłowości. W skontrolowanych szkołach prowadzone były zajęcia w systemie jednozmianowym.

10. Nadzór nad szkołami wyższymi.

W ewidencji 1 szkoła wyższa, w 2023 r. nie była kontrolowana.

11. Stan sanitarny placówek z pobytem całodobowym.

Na terenie powiatu malborskiego w 2023 r. zarejestrowane były 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze. Skontrolowano 2 placówki. W wyniku kontroli w obu placówkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego w pomieszczeniach sanitarnych. Wydano 2 decyzje nakazujące, wyegzekwowane w 2023 r., oraz 2 decyzje płatnicze na łączną kwotę 928 zł.

12. Wypoczynek dzieci i młodzieży.

W 2023 roku w elektronicznej bazie wypoczynku zarejestrowano 41 turnusów, w tym 25 letniego i 16 zimowego wypoczynku. Skontrolowano ogółem 23 turnusy, w tym 14 letniego i 9 zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży, zorganizowanego w obiektach całorocznych usług hotelarskich, jak i w obiektach sezonowych. Wszystkie placówki zapewniały prawidłowe warunki pobytu i wypoczynku, tj. ciepłą bieżącą wodę, pokoje, świetlice, warunki do uprawiania sportu i rekreacji. W ramach kontroli zimowego i letniego wypoczynku prowadzono współpracę z Komendą Powiatową Policji. W Malborku przeprowadzono łącznie 23 kontrole, w 1 przypadku stwierdzono nieprawidłowości. Wydano zlecenia oraz nałożono grzywnę w postaci mandatu karnego na kwotę 100 zł za nieprawidłowy stan sanitarno – higieniczny w pomieszczeniu sanitarnym. W związku z powyższym wydano 1 decyzję płatniczą na kwotę 331 zł.

W ramach kontroli zimowego i letniego wypoczynku podejmowano działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Propagowano właściwe zachowania, przekazano ulotki dotyczące bezpiecznego wypoczynku, szkodliwości palenia tytoniu, stop dopalaczom, grzybobrania, wszawicy, meningokoków, pneumokoków, HIV/AIDS i COVID-19. Informowano o serwisie kąpieliskowym na stronie internetowej <https://sk.gis.gov.pl/>. Informacje na temat bieżących kontroli podczas wypoczynku dzieci i młodzieży umieszczano też na portalu społecznościowym FB.

Obóz sportowy z Białegostoku w Internacie ZST w Malborku.

13. Liczba interwencji Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży.

W powiecie malborskim w 2023 r. do PSSE w Malborku wpłynęły 3 interwencje. Wszystkie dotyczyły występowania wszawicy w szkołach i nie potwierdziły się.

Podkreślić należy, że przypadki wszawicy nie znajdują się w zakresie działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ponieważ wszawica zaliczana jest do grupy inwazji pasożytami zewnętrznymi i nie znajduje się w wykazie chorób zakaźnych. Tak więc decyzja o pozostaniu dziecka w domu do czasu usunięcia wszy nie wymaga interwencji organów władzy publicznej, tylko znajduje się w gestii jego rodziców lub opiekunów. Obecnie działania w tym zakresie w sytuacjach stwierdzonych zaniedbań opiekuńczych wobec dziecka pozostają w kompetencji placówek, w których przebywają dzieci. Dlatego zaleca się, aby działania higieniczne przeciw wszawicy były podjęte przez rodziców lub opiekunów niezwłocznie, zgodnie z poniższymi zaleceniami opisanymi w Stanowisku Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży, tj. *„Działania profilaktyczne w szkołach, placówkach oświatowo-wychowawczych muszą być realizowane systematycznie i w sposób skoordynowany. Niezbędna do tego jest współpraca pomiędzy rodzicami, dyrekcją placówki, nauczycielami i wychowawcami/opiekunami oraz pielęgniarką lub higienistką szkolną. Obejmują one systematyczną akcję oświatową (pogadanki, materiały informacyjne w formie ulotek) skierowaną do dzieci i młodzieży oraz rodziców. (...) Należy przyjąć, że zgoda rodziców na objęcie dziecka opieką (w tym również opieką zdrowotną przez pielęgniarkę lub higienistkę szkolną w szkole lub placówce) jest równoznaczna z wyrażeniem zgody na dokonanie w przypadku uzasadnionym przeglądu czystości skóry głowy dziecka. Nie ma zatem konieczności uzyskiwania od rodziców lub opiekunów każdorazowo pisemnej zgody na przeprowadzenie kontroli czystości głowy u dziecka”.*

Powyższe informacje zostały przekazane dyrektorom placówek oświatowych, wychowawczych

i opiekuńczych w celu ujednoczenia postępowania na wypadek wystąpienia wszawicy u podopiecznych.

14. Stan sanitarny budynków, w których funkcjonują placówki dla dzieci i młodzieży.

W 2023 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 6 obiektach w zakresie stanu sanitarno-technicznego. W celu zapewnienia prawidłowych warunków pobytu dzieci i młodzieży wydano zalecenia i prowadzono postępowanie administracyjne. Wystawiono 6 decyzji płatniczych na kwotę 1900 zł. Wydano 12 decyzji administracyjnych, w tym 8 decyzji zmieniających termin usunięcia uchybień. Decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno – technicznego w przewadze dotyczyły: wentylacji w toalecie dla dzieci, ścian i sufitów w salach lekcyjnych, na klatkach schodowych i w ciągach komunikacyjnych; zapewnienia równej i utwardzonej nawierzchni przejść i dojść do budynków; stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń sanitarnych w placówkach. W 2023 r. wyegzekwowano nakazy 8 decyzji, w tym 5 z lat ubiegłych.

15. Podejmowane działania w zakresie promocji zdrowia oraz inne przedsięwzięcia edukacyjno – informacyjne w 2023 r.

- 1) W trakcie wypoczynku letniego i zimowego wykonano działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, propagowano właściwe zachowania, przekazano ulotki dotyczące bezpiecznego wypoczynku, szkodliwości palenia tytoniu, stop dopalaczom, grzybobraniu, wszawicy, meningokoków, pneumokoków, HIV/AIDS oraz o serwisie kąpieliskowym na stronie internetowej <https://sk.gis.gov.pl/>.
- 2) Wspólnie z sekcją HŻŻiPK przeprowadzono działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży o charakterze profilaktycznym. Spotkania edukacyjne odbyły się w 2 szkołach podstawowych w Malborku (SP 8 i SP 9). Tematami były: wady postawy, higiena rąk oraz zdrowe odżywianie. W spotkaniach wzięło udział łącznie: 197 osób, w tym 184 uczniów i 13 nauczycieli klas I-III oraz jednego oddziału zerowego.
- 3) Uczestniczono w spotkaniu kwalifikacyjnym dot. ponownego nadania tytułu SZKOŁY PROMUJĄCEJ ZDROWIE, które odbyło się w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 1 w Malborku, ul. Wybickiego 32 – placówce, która podejmuje systemowe działania na rzecz poprawy zdrowia całej społeczności szkolnej. Ww. tytuł otrzymuje się na 5 lat.
- 4) Przekazano materiały informacyjne do placówek oświatowych na temat kampanii "Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach" oraz "Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach".
- 5) W związku występowaniem na terenie Polski przypadków zachorowań na legionelozę,

w ramach działań zapobiegawczych zakażeniom bakteriami z rodzaju Legionella, przekazano organom prowadzącym i dyrektorom placówek oświatowych, opiekuńczych i wychowawczych *„Zalecenia dotyczące ponownego otwierania budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego po wydłużonym przestoju lub ograniczonej eksploatacji, w ramach działań zapobiegających zakażeniom bakteriami z rodzaju Legionella.”*

- 6) W związku ze zgłoszeniami występowania wszawicy w szkołach na nadzorowanym terenie, w celu ujednoczenia sposobu postępowania, przekazano dyrektorom placówek oświatowych Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży oraz stanowisko GIS dot. profilaktyki i zwalczania wszawicy.
- 7) Zdementowano informacje przesłane do szkół na temat rzekomego obowiązku wykonywania badań przesiewowych pod kątem gruźlicy wśród pracowników i uczniów. Informacje były nieprawdziwe, wysłane przez osobę podszywającą się pod GIS.
- 8) Podczas kontroli placówek będących pod nadzorem PPIS w Malborku, w celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego uczniów podejmowano działania informacyjno – edukacyjne nt. wad postawy, wad wzroku, profilaktyki zdrowotnej uczniów, w tym postępowania w przypadku wystąpienia wszawicy w szkole oraz pozostawiano broszury informacyjne.

Krótkie podsumowanie – wnioski.

W 2023 r. wydano łącznie 12 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno – technicznego w placówkach oświatowych, z czego 8 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów. Wyegzekwowano ogółem 8 decyzji administracyjnych, w tym 5 z lat ubiegłych. Przyczyną prolongaty terminów najczęściej był brak wystarczających środków finansowych. Podkreślić należy, że pomimo trudności finansowych placówek oświatowych stan sanitarno-techniczny nadzorowanych obiektów uległ poprawie. W 2 placówkach rozbudowano obiekty sportowe, natomiast w 1 nadal trwają prace budowlano – modernizacyjne. Współpraca z organami prowadzącymi układała się prawidłowo, a dyrektorzy szkół i placówek byli otwarci na działania prozdrowotne w społeczności szkolnej.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

W obszarze oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia podejmuje się szereg działań mających na celu:

- upowszechnienie informacji o zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi;
- inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia;
- pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia.

Służą temu realizowane programy prozdrowotne, akcje i kampanie informacyjno – edukacyjne w szkołach, szkolenia, udział w imprezach plenerowych oraz informacje upowszechniane za pośrednictwem mediów lokalnych.

Zakres działań programowych i nieprogramowych podejmowanych przez Oświatę Zdrowotną i Promocję Zdrowia obejmował:

- profilaktykę palenia tytoniu;
- profilaktykę antydopalaczową;
- profilaktykę uzależnień;
- profilaktykę HIV/AIDS;
- promowanie aktywnego stylu życia i zasad zbilansowanej diety;
- promowanie szczepień, w tym szczepień przeciwko COVID-19 i HPV;
- profilaktykę czerniaka;
- profilaktykę chorób odkleszczowych.

1. Profilaktyka antydopalaczowa

Celem akcji jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Informacje na ten temat są umieszczone na stronie internetowej stacji, prowadzi się dystrybucję materiałów a także monitoring stron internetowych.

W 2023 r. przeprowadzono następujące działania edukacyjne w obszarze środków zastępczych:

- spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły Podstawowej nr 9 w Malborku – 111 osób,
- spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły Podstawowej nr 2 w Malborku – 45 osób,
- spotkanie edukacyjne z uczniami Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 1 w Malborku – 150 osób,

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

- spotkanie edukacyjne z uczniami Zespołu Szkół Technicznych w Malborku – 72 osoby,
- spotkanie edukacyjne z uczniami Technikum nr 3 w Malborku – 359 osób,
- spotkanie edukacyjne z wychowankami Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Malborku – 27 osób,
- spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły Podstawowej nr 8 w Malborku – 131 osób.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku współuczestniczy również w realizacji programu skierowanego do uczniów klas VI – VIII z terenu powiatu malborskiego pt. „Używki – nie przegraj życia”, którego celem jest uświadomienie młodzieży skutków związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Organizatorem programu jest Komenda Powiatowa Policji w Malborku. Program objęty jest patronatem honorowym Burmistrza Miasta Malborka.

Spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły Podstawowej nr 2 w Malborku

2. Program ograniczenia zdrowotnych następstw palenia tytoniu w Polsce.

Celem rządowego programu, koordynowanego przez Państwową Inspekcję Sanitarną jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu i e-papierosów (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy.

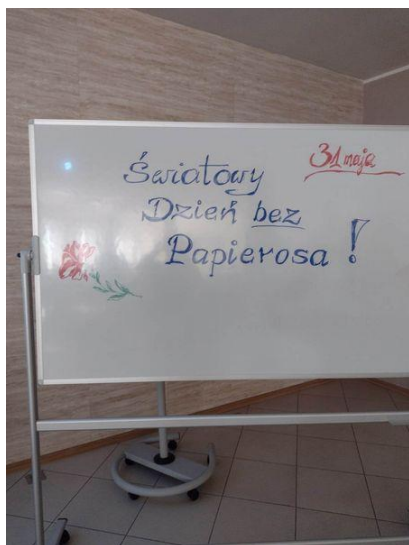
W ramach programu podejmowane były następujące działania:

- monitorowanie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t.j. Dz. U. 2023 r., poz. 700). Pracownicy Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili w tym zakresie 581 kontroli w zakładach pracy. Kontrole wykazały, że zakaz palenia papierosów tradycyjnych i elektronicznych jest przestrzegany.

3. Światowy dzień bez tytoniu.

„Potrzebujemy jedzenia, nie tytoniu” – tak brzmiało tegoroczne hasło kampanii WHO prowadzonej z okazji Światowego Dnia bez Tytoniu (World No Tobacco Day - WNTD 2023).

Z tej okazji w Technikum nr 3 w Malborku odbyły się zajęcia edukacyjne z uczniami klas I i II. W trakcie zajęć uczniowie dowiedzieli się o szkodliwości palenia papierosów, skutkach picia alkoholu i napojów energetyzujących. Funkcjonariusz policji przedstawił sytuację prawną dzieci i młodzieży w świetle ustawy o resocjalizacji i wspieraniu nieletnich.

4. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”.

Program realizowany przez 291 uczniów Zespołu Szkół Technicznych w Malborku. W ramach realizacji programu podejmowane są tematy dot. szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków, alkoholu i tytoniu oraz zagadnienia dot. świadomego macierzyństwa. Przeprowadzono 1 wizytację programu.

5. Profilaktyka HIV/AIDS.

Program skierowany do ogółu społeczeństwa. Informacje dot. profilaktyki HIV/AIDS są umieszczone na stronie internetowej stacji i Facebooku. Materiały edukacyjne w postaci ulotek i broszur były dystrybuowane podczas spotkań z pedagogami szkolnymi i w czasie prowadzenia stoisk informacyjnych na imprezach plenerowych. Z okazji Światowego Dnia Walki z AIDS odbyły się 2 Olimpiady Międzyszkolne, z zakresu wiedzy ogólnej HIV/AIDS. Rywalizowała ze sobą młodzież ze szkół podstawowych z miasta Malborka i uczniowie szkół ponadpodstawowych. W Olimpiadzie Międzyszkolnej szkół podstawowych uczestniczyło 15 osób z 5 szkół. W eliminacjach szkolnych uczestniczyło 70 uczniów. Nagrody dla laureatów ufundował Urząd Miasta Malborka. W Olimpiadzie Międzyszkolnej szkół ponadpodstawowych udział wzięło 12 uczniów z 4 szkół. W eliminacjach szkolnych uczestniczyło 71 osób. Nagrody dla laureatów zostały ufundowane przez Starostwo Powiatowe w Malborku.

Laureaci i uczestnicy Olimpiady Międzyszkolnej w Malborku

6. „Znamie! znam je?”

Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych poruszający ważną tematykę dot. zachorowania na nowotwór skóry tzw. czerniak. Program był realizowany przez uczniów 2 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 480 uczniów, 338 rodziców i 3 realizatorów programu w placówkach. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. Materiały

edukacyjne w postaci ulotek, zakładek i plakatów na bieżąco były przekazywane do placówek oświatowych. Przeprowadzono 1 wizytację programu w placówce szkolnej.

7. „Podstępne WZW”

Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy nt. infekcji wywoływanych przez wirusy zapalenia wątroby typu B i C. Program był realizowany przez 2 szkoły ponadpodstawowe. Edukacją objęto 186 uczniów, 125 rodziców i 3 realizatorów programu w placówce. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. Materiały edukacyjne w postaci ulotek i plakatów na bieżąco były przekazywane do placówek oświatowych. Przeprowadzono 2 wizytacje programu w placówkach szkolnych.

8. „Trzymaj formę!”

Celem Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Trzymaj formę!” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. W roku szkolnym 2022/2023 w programie uczestniczyło 6 szkół podstawowych z liczbą 486 uczniów, 80 rodziców i 32 realizatorów szkolnych. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. Materiały edukacyjne w formie broszur dla rodziców, poradnika metodycznego i scenariuszy zajęć były dystrybuowane do koordynatorów szkolnych. W ramach realizacji programu 18 maja 2023 r. w sali gimnastycznej Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 1 w Malborku odbył się po raz 4 Malborski Festiwal Zdrowia. Uczestniczyli w nim reprezentanci szkół podstawowych realizujących program. Uczestnicy Festiwalu rywalizowali w 4 konkurencjach: „Żyj zdrowo na sportowo” – przykłady ćwiczeń kształtujących wygląd, sylwetkę i postawę ciała, „Jedz owoce i jarzyny w nich mieszkają witaminy” – praca plastyczna, konkurs kulinarny na przygotowanie pełnowartościowej kanapki i test wiedzy nt. zdrowego odżywiania. Współorganizatorzy Festiwalu: Urząd Miasta Malborka, Oddział Rejonowy PCK w Malborku, NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa Zarząd Okręgowy w Gdańsku, Komenda Powiatowa Policji w Malborku. Dzięki udzielonemu wsparciu wyżej wymienieni współorganizatorzy przyczynili się do uatrakcyjnienia przeprowadzenia wspólnego widowiska.

IV Malborski Festiwal Zdrowia

9. Debata o zdrowiu.

20 kwietnia 2023 r. w sali konferencyjnej Urzędu Miasta Malborka odbyła się Debata o Zdrowiu. Program Debaty obejmował zagadnienia związane z szeroko rozumianym zdrowiem publicznym. Pracownik Sekcji Higieny Żywności, Żywnienia i Produktów Kosmetycznych przygotował wykład nt. prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Kierownik Sekcji Higieny Komunalnej przedstawił prezentację obejmującą zagadnienia związane z ochroną zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem promieniowania UV, w tym ochrona zdrowia przed następstwami korzystania z solarium. Przedstawiciele Sekcji Przeciwepidemicznej przedstawili aktualną sytuację epidemiologiczną występowania chorób zakaźnych w Polsce i na świecie. Zaproszeni prelegenci z Komendy Powiatowej Policji w Malborku przedstawili procedury działań prewencyjnych wobec

uczniów, którzy przejawiają oznaki demoralizacji oraz popełniają czyny karalne, natomiast podopieczni z Pomorskiej Medycznej Szkoły Policealnej w Sztumie przedstawili problemy stóp w XXI wieku, w tym problemy związane ze stopą cukrzycową.

Debata o Zdrowiu

10. Kampania informacyjna ws. szczepień

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny prowadził na bieżąco szeroko zakrojoną akcję dot. promowania szczepień ochronnych, w tym szczepień zalecanych – HPV, COVID – 19. Na stronie internetowej i Facebooku umieszczane były informacje o szczepieniach obowiązkowych i zalecanych. Akcje edukacyjne prowadzono również w punktach informacyjno – edukacyjnych podczas imprez plenerowych.

11. Akcja #sanepidbiega

Podczas trwania Biegu Charytatywnego dla Bartosza Tuchułki, pracownicy malborskiego sanepidu aktywnie włączyli się w rywalizację, tym samym propagując bieganie jako doskonałą formę na potęgowanie zdrowia. W punkcie informacyjno – edukacyjnym można było uzyskać informacje dot. profilaktyki chorób zakaźnych i cywilizacyjnych, zaopatrzyć się w materiały edukacyjne z zakresu

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

szczepień, profilaktyki HIV/AIDS, pneumokoków, meningokoków, palenia tytoniu. Przy użyciu alkoholi i narkotyków każdy mógł sprawdzić stan swojego umysłu po zażyciu tych środków psychoaktywnych.

#sanepidbiega

12. Europejski tydzień szczepień.

Celem Tygodnia Szczepień w Polsce jest podkreślanie roli szczepień – powszechnych i indywidualnych poprzez podnoszenie świadomości potrzeby i prawa każdego dziecka do ochrony przed chorobami, którym można zapobiegać za pomocą szczepień ochronnych, a także zwracanie szczególnej uwagi na szczepienie pacjentów z grup wysokiego ryzyka. Z tej okazji w radio Malbork ukazał się wywiad z rzecznikiem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, w którym omówiono szczepienia obowiązkowe i zalecane.

13. Bezpieczeństwo dzieci podczas wycieczki letniej i zimowej.

Podczas trwania wycieczki letniej i zimowej prowadzono intensywne działania dot. bezpieczeństwa wycieczki. Podczas pogadek pozostawiane są materiały edukacyjne. Pogadanki prowadzone były wspólnie z pracownikami Komendy Powiatowej Policji w Malborku.

14. Profilaktyka zatruc grzybami.

Informacje o grzybach jadalnych i trujących były umieszczone na stronie internetowej stacji. W sezonie jesiennym dyżur pełnili klasyfikatory grzybów.

15. Profilaktyka grypy, ospy, odry.

Podjęte działania miały na celu uświadomienie społeczeństwu zagrożeń związanych z zachorowaniem na gripę, ospę, odrę, a także propagowanie szczepień ochronnych. Informacje zawierające treści edukacyjne umieszczone były na stronie internetowej i portalu Facebook.

16. Stop wszawicy.

W miarę potrzeb były udzielane informacje dot. przebiegu zakażenia wszawicą, a także sposobów zapobiegania. Dystrybuowane były ulotki dot wszawicy.

17. Kampania efsa „wybieraj bezpieczną żywność”.

Celem kampanii było zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat roli nauki w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności oraz zachęcenie konsumentów do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych. Spotkania na których poruszano tematy dot. suplementów diety, higieny i oznakowania produktów odbyły się w Zespole Szkół Technicznych i Technikum nr 3 w Malborku. Udział w nich wzięło 195 uczniów klas gastronomicznych. Informacje zawierające treści edukacyjne umieszczane były na stronie internetowej i portalu Facebook.

Technikum nr 3 w Malborku

Zespół Szkół Technicznych w Malborku

18. Profilaktyka dot. zakażeń koronawirusem Sars-CoV-2

Prowadzone były intensywne działania informacyjne, edukacyjne i profilaktyczne w zakresie ochrony przed zakażeniem wirusem Sars- CoV -2. Na portalu społecznościowym Facebook i stronie internetowej stacji ukazywały się komunikaty, dane, analizy dot. zapobiegania skutkom i zatrzymania transmisji koronawirusa w społeczeństwie.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Znaczącą rolę w ochronie zdrowia publicznego odgrywają działania wykonywane w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w ramach ustawowego opiniowania dokumentów planistycznych oraz warunków realizacji przedsięwzięć jak również w ramach uzgadniania dokumentacji projektowej inwestycji i dopuszczania do użytkowania zrealizowanych obiektów. Działania te realizowane są poprzez egzekwowanie właściwego zagospodarowania terenów oraz odpowiednich warunków higienicznych i sanitarnych, gwarantujących brak zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu malborskiego rozpatrzył 83 sprawy, które dotyczyły:

1. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której dokonano uzgodnienia:
 - 8 projektów dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
 - 11 propozycji zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.
2. oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w ramach której wydano:
 - 12 opinii, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.
 - 1 opini w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.
3. uzgadniania dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych oraz planów i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali użytkowych do nowej funkcji – 8 wniosków.
4. stanowisk w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych – 32 wnioski.
5. wydawano opinie dotyczące m. in. spełnienia wymagań sanitarnych w obiektach oświatowych, opiekuńczo wychowawczych i żywieniowych (8- wniosków), zatwierdzeń systemu jakości badań wody do spożycia przez ludzi (3- wnioski). Łącznie – 11 wniosków.

W trakcie rozpatrywania spraw w 2023 roku na terenie całego powiatu malborskiego przeprowadzono 40 kontroli i wizytacji w obiektach.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w 2023 r. prowadził kampanię informacyjno-edukacyjną skierowaną do podmiotów leczniczych sprawujących całodobową opiekę w celu uwrażliwienia na

Ocena stanu sanitarnego powiatu malborskiego za 2023 r.

aspekty bezpieczeństwa sanitarnego związanego z wentylacją, w szczególności w kontekście planowanych prac modernizacyjnych w szpitalach. Zachęcał podmioty lecznicze do konsultowania z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych (w przypadku podjęcia ww. prac), w celu zapewnienia prawidłowości rozwiązań w aspekcie sanitarno-higienicznym.

W 2023 r. z terenu powiatu malborskiego wpłynął do PPIS w Malborku 1 wniosek o interwencję dotyczący trucia mieszkańców siarkowodorem z niemodernizowanej instalacji biogazowni w Tragaminie, należącej do Ośrodka Hodowli Zarodowej „Gajewo” Sp. z o.o. z siedzibą w Kałdowie. Po rozpatrzeniu sprawy, wniosek o interwencję przekazano do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku.